

**SOMOGYI TÉRSÉGI INTEGRÁLT
SZAKKÉPZŐ KÖZPONT
KÖZÉPISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**
H-8600 Siófok, Bakony u. 2.

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	9
AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA	11
1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI ÉS ELJÁRÁSAI	11
1.1. Alapelvek	11
1.2. Általános célok	11
1.3. Általános feladatok.....	11
1.4. A TISZ-ken belüli iskolatípusok céljai, feladatai.....	12
1.5. Eszközök és eljárások.....	13
1.5.1. Alapmódszerek.....	13
1.5.2. Motiváló módszerek	14
1.5.3. Stratégiák (komplex módszerek).....	14
1.5.4. Célok elérését a következő tanulásszervezési eljárásokkal segítjük	14
1.5.5. Egyéb eszközök.....	15
2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	15
3. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK	16
3.1. A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák	18
3.1.1. Tanítási órák:	18
3.1.2. A nevelési-oktatói célok megvalósítását segítő tanítási órán kívüli tevékenységek	19
4. A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK:	21
5. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT AZ ALÁBBI TEVÉKENYSÉGEK SEGÍTIK:	22
6. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉRVÉNYESÜLÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	22
7. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK	23
8. TANULÁSI KUDARCNAL KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM	26
9. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG	26
10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE	28
11. A SZÜLŐ, TANULÓ, ISKOLAI ÉS KOLLÉGIUMI PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI	28
11.1. Az iskola és a tanulók.....	28
11.2. Az iskola és a szülők	29
11.3. Az iskola és a kollégium	30
12. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	31

12.1.	Egészségnevelés általános célja, feladatai	32
12.2.	Általános fejlesztési követelmények	33
12.3.	A testi és lelki egészség a helyi tantervekben (és a kerettantervekben).....	33
12.4.	Az egészségnevelés ajánlott tartalma, témakörei:	37
12.5.	A tevékenység keretei, eszközök és módszerek.....	40
12.6.	Az egészségmagatartás befolyásolásának lehetőségei:	41
12.7.	Mentálhigiéné.....	42
13.	KÖRNYEZETI NEVELÉS.....	42
13.1.	A környezeti nevelés alapelvei.....	42
13.2.	Környezeti nevelés-tanítási órákon	43
13.3.	Környezeti nevelés tanítási órán kívül	44
14.	ÖSSZEGZÉS	44
HELYI TANTERV		45
15.	AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI.....	47
16.	AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI	49
17.	AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYET ÉS FORMÁI, A TANULÓ MAGATARTÁSA, SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, TOVÁBBÁ A TANULÓ TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁJA	49
17.1.	Tantárgyi teljesítmények értékelése	49
17.2.	A tanulók értékelése, az értékelés alapelvei:.....	50
17.3.	Magatartás és szorgalom minősítése:	50
18.	AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁJA, RENDJE, KORLÁTAI, A TANULÓK TUDÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE, SÚLYA.....	51
18.1.	Órai írásbeli felelet (röpdolgozat)	51
18.2.	Témazáró dolgozat	52
18.3.	Az elmaradt dolgozatok pótlása:	52
19.	AZ OTTHONI (KOLLÉGIUMI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEIT ÉS KORLÁTAI.....	52
20.	A VIZSGÁK RENDJE	53
20.1.	Különbözeti vizsgák	53
20.2.	Osztályozó és javítóvizsgák	53
20.3.	A vizsgaformák és a tantárgyi követelmények.....	54
20.4.	Az osztályozó- és javítóvizsgára bocsátás okai, feltételei:	54
21.	A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK	55
22.	KULCSKOMPETENCIÁK	55
23.	MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI ALAPELVEK: MINŐSÉGRE TÖREKVÉS A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁNKBAN	70
MELLÉKLETEK.....		72

BEVEZETÉS

A szakképzés reformja – Somogyi TISZK

2007. június 25-én az Országgyűlés elfogadta a 2007. évi CII. törvényt, amely módosította a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX., a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI., a felnőttképzésről szóló 2001. évi CI. És a északkeleti hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2003. évi LXXXVI. törvényeket.

E módosítások tartalmazzák a szak- és felnőttképzés átalakításának jogszabályi kereteit, melyek elsődleges célja a szakképzés hatékonyabb megszervezése, szakmai és módszertani megújítása. A gazdaság szereplőinek szakképzésbe történő intenzívebb bevonása, mellyel megvalósíthatóvá válik a piacképes szakmák képzése.

Az iskolában folyamatosan követnünk kell ezeket a törvényi és társadalmi változásokat, el kell fogadnunk azt is, hogy az iskola szolgáltató intézmény. az oktatás piacosodik, gazdasági versenytényezővé válik. A piaci igények versenyképes tudást követelnek. Elvárják az iskolától, hogy a gyerekekben társadalmilag hasznos képességeket alakítson ki:

- konstruktív életvezetésre való igényt,
- folyamatos tanulásra és önfejlesztésre való igényt,
- a tolerancia képességét,
- a kommunikációs és együttműködési képességeket,
- idegennyelvi kommunikációs képességét,
- kezdeményező és vállalkozói képességet.

Az iskoláknak és a fenntartóknak alkalmazkodni kell ezekhez az igényekhez, folyamatos megújulásra készen. Ehhez állandóan figyelni és értékelni kell az iskola legfontosabb partnereinek (szülők, tanulók, fenntartó, munkaadók) igényeit és elvárásait.

Az intézmények értékes hagyományaikra építve, széles tevékenységkínálattal, a gyerekek sokoldalú fejlesztésével és a fenntarthatóság pedagógiájának felhasználásával törekszenek a kor kihívásainak megfelelni.

Mindezek értelmében 2008. szeptember 1-től alapjaiban változik meg a szakképzés rendszere hazánkban. A 2008/2009-es tanévben a fejlesztési hozzájárulásokhoz, pályázati forrásokhoz csak azon szakképző intézmények fenntartói juthatnak hozzá, akik Térségi Integrált Szakképző Központok keretein belül működtetik intézményeiket.

Az új térségi integrált szakképző központok szervezeti kereteinek létrehozására az önkormányzati fenntartók számára több lehetőséget is biztosított a közoktatási és a szakképzési törvény, de a TISZK-ek létrehozását támogató TÁMOP 2.2.3. Európai Unió pályázat is irányadó volt a legmegfelelőbb forma kiválasztásához.

Az iskola rövid bemutatása

A Somogy Megyei Közgyűlés a 121/2007. (X.26.) Közgyűlési határozatot módosító 1362008. (II.8) határozatának értelmében kinyilvánította azon szándékát, hogy 2008. szeptember 1-től szakképző intézményeivel Somogyi TISZK elnevezéssel, többcélú közös igazgatású közoktatási intézmény létrehozásával szervezi meg a Térségi Integrált Szakképző Központot, melynek székhelyéül a siófoki Baross Gábor Közép- és Szakiskolát jelölte ki.

Mit jelent a név?

Térségi – regionális szervezet, egy szűkebb földrajzi területet ölel fel

Integrált – több középiskola működését fogja össze

Szakképző- célja a szakképzés megújítása

Központ- egy csúcstechnológiával rendelkező központi képzőhely jön létre

Mi indokolta a TISZK-ek létrehozását?

- A magyar szakképzési rendszer megújításának igénye: az elaprózódott intézményrendszer helyett egy új, racionális szakképzési forma kialakítása
- A munkavállalók esélyegyelőségének növelése a hazai és az európai munkaerőpiacon
- A munkáltatók igényeihez való fokozott és rugalmas alkalmazkodás
- Az azonnal hasznosítható szakmai tudás megszerzése

- A folyamatos egyéni megújulás és fejlődés (life long learning) képességének kialakítás

Központi intézmény:

Egyedi elnevezés: Somogyi Térségi Integrált Szakképző Központ

Hivatalos név: Somogyi Térségi Integrált Szakképző Központ Középiskola,
Szakiskola és Kollégium

Rövid név: Somogyi TISZK Közép-és Szakiskola

Rövidített név: Somogyi TISZK

Székhely: Somogyi TISZK Baross Gábor Közép- és Szakiskola, Siófok

Tagintézmények:

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola, Rudnay Gyula Középiskolája és Szakiskolája,
Tab;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Nagyváthy János Középiskolája és Szakiskolá-
ja, Csurgó;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola, Mathiász János Középiskolája és Szakiskolája,
Balatonboglár;

Somogyi TISZK Közép-és Szakiskola Krúdy Gyula Szakközépiskolája és Szakiskolá-
ja, Siófok;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Középiskolája, Barcs;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Bacsák György Szakképző Iskolája, Fonyód;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Nagyatádi Szakképző Iskolája, Nagyatád;

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Központi Kollégiuma, Barcs.

A program célja:

A program általános célja olyan szakképzési környezet kialakítása, amely támogatja az NFT HEFOP és a magyar Szakképzési Fejlesztési program célkitűzéseit.

A fejlesztés hatására létrejövő korszerűbb intézményhálózat biztosítja a szakképzés hatékony működtetését, lehetővé válik a szakképzés összehangolása térségi és regio-

nális szinten. A fejlesztés hozzásegít a szakképzett pályakezdők elhelyezkedési mutatójának javulásához, illetve a gazdaság szereplőivel való új együttműködési programok indításához. A kidolgozott szakmai programelemek bevezetésével a hátrányos helyzetű fiatalok, fogyatékos emberek, nők és roma fiatalok szakképzésbe történő belépése illetve elhelyezkedése és beilleszkedése is támogatható. A program közvetlen célkitűzése, hogy a kialakítandó TISZK-ben rugalmas és hatékony szervezeti-irányítási modell kerüljön bevezetésre. A projekt keretében megtörténik a korszerű intézményszervezési és humán erőforrás – feltételek biztosítás, új szakmai és közösségi szolgáltatásokat vezetünk be, megtörténik a központ vezetőinek és tanárainak felkészítése.

Figyelmet fordítunk a gazdálkodó szervezeteknél gyakorlati oktatást végzők és a gazdasági kamarák tanácsadóinak felkészítésére és továbbképzésére. A TISZK koordinálásával hozzájárulunk a gyakorlati képzés színvonalának emeléséhez a „legjobb gyakorlatok” (best practices) elterjesztésével és a különféle képzési programok összehangolásával. A megfogalmazott konkrét célok eléréséhez járul hozzá a korszerű és transzparens projektmenedzsmenti tevékenységgel megvalósítandó szakmai fejlesztés, amelynek keretében elvégzendő részfeladatok a következők:

- Szervezetfejlesztés
- Szakmai fejlesztési tevékenység
- Továbbképzési tevékenység
- Közösségi funkciók fejlesztése
- Tanácsadási tevékenység
- Nyomon követési és értékelési tevékenység

A program megvalósítása során különös figyelmet fordítunk az esélyegyenlőségi (roma kisebbség, fogyatékkal élők, nők-férfiak) és környezeti fenntarthatósági szempontok maradéktalan érvényesítésére. A program megvalósítása során megvalósított disszeminációs tevékenység hozzájárul a pozitív minták széles körben való elterjesztéséhez.

Stratégiai célok:

- A munkaerő-piaci igényeket visszatükröző szakmasztruktúra kiépítése az intézményekben
- Az intézmények kapacitás-kihasználtságának növelése

- Pályaorientációs tevékenység erősödése
- A fenntartó pályaválasztási tevékenységének támogatása
- Az intézmények közötti átjárhatóság biztosítása
- A szakképzés költséghatékonyságának növelése a Somogyi TISZK intézményeinél

A projekt hosszú távú célkitűzése a munkaerő versenyképességének, s így a régió munkaerőpiacának és gazdasági fejlődésének javítása érdekében a gazdaság igényeinek megfelelő szakképzettség és tudás elsajátításának biztosítása megfelelően magas szinten.

A projekt rövidtávú célkitűzése Somogy megyében (Siófok, Tab, Csurgó, Fonyód, Nagyatád, Balatonboglár, Barcs) a pályakezdő fiatalok munkanélküliségének megelőzése és a szakképzési rendszer továbbfejlesztése Térségi Integrált Szakképző Központ létrehozásával, a folyamatosan változó, csúcstechnológiai és munkaerő-piaci igények költség-hatékony kielégítése, a tanulók lemorzsolódásának lényeges csökkentése felkészítés az élethosszig való tanulás alapképességeinek megszerzésére.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Olyan iskolát szeretnénk:

- ahová a gyerekek szívesen járnak, mert megértő, motiváló és szeretetteljes légkör veszi körül őket,
- ahol a természetes gyermeki kíváncsiságot megőrizve, az életkori sajátosságaiknak megfelelő módszerekkel tanulhatnak a diákok,
- ahol a széleskörű tevékenységkínálat segítségével a gyerekek képességei sokoldalúan fejlődhetnek, és a tanulás motivációs alapja a sikerélmény,
- ahová mindezekért a szülők szívesen hozzák gyermekeiket,
- ahol a tantestület minden tagja fontosnak érzi magát, megtalálja az a tevékenységet, amelyhez a legjobban ért és alkotói szabadsága kibontakozhat,
- amelyik rugalmasan képes alkalmazkodni a társadalmi elvárásokhoz, a tanulók, a szülők és a fenntartó igényeihez.

A társadalmi elvárás iskolánkban:

„Az egynyelvű és egyszokású
ország gyenge és esendő.
Ennélfogva megparancsolom Neked
Fiam, hogy a jövevényeket
Jóakarátúan gyámolítsad
És becsben tartsad
Hogy nálad szívesebben tartózkodjanak
Mintsem másutt lakjanak”

(Sz. István intelme fiához)

Tanulóink elvárása iskolánktól:

„Az iskola dolga,
hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére
és az alkotás izalmára,
hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk,
és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”

(Szentgyörgyi Albert)

A tantestület elvárása önmagától:

„Ha mindig ugyanazt csinálod,
mint eddig,
akkor annyit is érsz el, mint eddig,
de ha valami újat, mást
izgalmasat szeretnél, gondoldj
arra, mi állhat még előtted!”

(Ismeretlen szerző)

AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI ÉS ELJÁRÁSAI

Alapelvek

Iskoláink nevelő-oktató munkáját a demokrácia értékei, az európai keresztény-humanista értékrend és a nemzeti értékek hatják át.

Az iskolán belüli és kívüli kapcsolatok kialakítását az emberi méltóság és az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a különböző kultúrák iránti nyitottság és tolerancia jellemzi. Biztosítja a tanulók azon jogát, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.

Általános célok

Az iskolában folyó nevelés-oktatás célja az, hogy

- közvetítse az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeit,
- kiterjessze és elmélyítse a tanulók általános műveltségét,
- kialakítsa az élethosszig tartó tanulás igényét és az erre való készséget, a kitartó és fegyelmezett munka képességét,
- erősítse a tanulók önállóságát, öntevékenységét, kreativitását,
- fejlessze a diákokban az önmagukért és környezetükért érzett felelősséget,
- neveljen mások és a másság elfogadására, az újra való nyitottságra, rugalmasságra,
- készítse fel a tanulót a társadalomba való sikeres beilleszkedésre, segítse őket egy értékeket és javakat teremtő élethez.

Általános feladatok

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladata, hogy

- kialakítsa a műveltség megszerzésének kívánalmát,
- neveljen az élet tiszteletére, a természeti környezet védelmére, az egészséges életmód értékeinek elfogadására,
- fejlessze a kommunikációs és tanulási képességeket, neveljen az anyanyelv igényes használatára,

- tegye képessé a tanulókat az információk közti eligazodásra,
- ösztönözze a tanulókat a megszerzett ismeretekre épülő véleményalkotásra és az ezeken alapuló döntésekre,
- fejlessze a konfliktuskezeléshez szükséges személyiségjegyeket (önismeret, önbi-zalom, alkalmazkodó képesség, a siker és a kudarc tűrése, a kulturált vitakészség),
- fejlessze a logikus gondolkodás és problémamegoldás képességét,
- olyan légkört, környezetet alakítson ki, amely egymás kölcsönös tiszteletére nevel.

A TISZ-ken belüli iskolatípusok céljai, feladatai

A gimnáziumi nevelő-oktató munka célja

- a tanulók értelmi, érzelmi, erkölcsi, közösségi és állampolgári nevelése,
- az összefüggésekben és rendszerben való gondolkodásra nevelés,
- felkészítés az egyetemeken, főiskolákon való továbbtanulásra, értelmiségi pályára.

A gimnáziumi nevelő-oktató munka feladata

- a mai kor kihívásainak megfelelő általános műveltség elsajátítása,
- jól hasznosítható nyelvtudás és korszerű informatikus ismeretek átadása,
- tehetséggondozás .

A szakközépiskolai nevelő-oktató munka célja, hogy

- felkészítse a tanulókat a sikeres érettségi vizsgára, a szakképzésbe való bekapcsolódásra, felsőfokú továbbtanulásra,
- a tanulók váljanak alkalmassá önálló, felelős döntéseken alapuló munkára, munka-erőpiac elvárásainak teljesítésére,
- készüljenek fel a folyamatos szakmai megújulásra, a változó körülményekhez való alkalmazkodásra.

A szakközépiskolai nevelő-oktató munka feladata, hogy

- a szakmai orientációs és szakmai alapozó tantárgyak segítségével felkeltse az ér-deklődést a választott szakterület iránt,
- tegye képessé a tanulókat a gyakorlati életben felmerülő kérdések megválaszolásá-ra,

- fejlessze a diákok kezdeményező, vállalkozó készségét.

A szakiskola nevelő-oktató munka célja, hogy

- tanulókat a választott szakma elsajátításához szükséges műveltségi alapokhoz juttassa,
- készítse fel a szakmai vizsgára, a munkába állásra,
- kialakítsa a munkatársakkal való együttműködés képességét.

A szakiskola nevelő-oktató munka feladata, hogy

- a tanulók adottságainak figyelembevételével határozza meg a követelményeket,
- hatékony és motiváló tanulási módszerek alkalmazásával növelje a diákok tanulási aktivitását, segítse sikerélményhez jutásukat,
- egyénre szabott gyakorlati feladatokkal biztosítsa a szakma megszerettetéséhez szükséges munkasikert.

Eszközök és eljárások

Nevelő-oktató munkánk során a kitűzött célok elérése érdekében előnyben kell részesíteni azokat a módszereket, amelyek fokozzák a tanulók tanórai tevékenységét (tanulócentrikus oktatás), és melyek alkalmazkodnak a tanulók eltérő képességeihez, változó előképzettségükhöz (differenciált oktatás).

A felsorolt módszerek aktivizáló hatása és hatékonysága a felsorolás sorrendjében növekszik, az alkalmazott módszer megválasztásában ezt a ténytet pedagógusaink figyelembe veszik, alkalmazásuk a mindenkori szakmai autonómia részét képezi.

1.5.1. Alapmódszerek

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdve kifejtés, előadás, előadás demonstrációval illusztrációval
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló tanulás): feladatmegoldás, variációs módszer, házi feladat (azonos)
- individualizálás (egyéni és önálló tanulás): egyénre szabott feladatok, feladatrendszerrel segített tanítás-tanulás, ugyanarról a témáról különböző nehézségű és bonyolultságú feladatok megfogalmazása a különböző képességű egyének vagy csoportok számára

1.5.2. Motiváló módszerek

- csoportmunka (a csoportokat különböző témájú és nehézségű feladatok elé állítjuk)
- játék (szerepjáték, szimuláció, verseny)
- vita
- kutató-felfedező módszer (főként a természettudományokban)
- projekt módszer (a tanulók érdeklődésének megfelelő tanulási célok és tartalmak megfogalmazása)

1.5.3. Stratégiák (komplex módszerek)

- programozott oktatás
- számítógéppel segített tanítás-tanulás
- oktatócsomag
- mesterfokú tanítás-tanulás

1.5.4. Célok elérését a következő tanulásszervezési eljárásokkal segítjük

Csoportbontás:

A tanulók kommunikációs képességének fejlesztése érdekében valamennyi évfolyamon és képzési formában biztosítjuk a csoportbontásban való oktatást idegen nyelvekből, a gondolkodás képességének fejlesztése érdekében informatikából.

A hatékonyság érdekében arra törekszünk, hogy az egy-egy csoportokban tanulók létszáma ne haladja meg a 18 főt.

Szabadon választott foglalkozások:

A tanulók érdeklődésének és képességeinek megfelelően szabadon választott tanórai, és tanórán kívüli foglalkozásokat biztosítunk.

Szabadon választott tanórai foglalkozásaink: emelt szintű érettségire felkészítő, második idegen nyelv, fakultáció.

Tanórán kívüli foglalkozásaink: felzárkóztatás, tehetséggondozás, vizsga előkészítő, érdeklődési kör (szakkör), mindennapos testnevelés stb.

Tanulmányi és sportversenyek:

Az önbizalom és a vállalkozó szellem erősítése érdekében szorgalmazzuk és támogatjuk tanulóink részvételét a különböző szintű tanulmányi és sportversenyeken, iskolai szintű megmérettetéseket rendezünk változatos témákban.

Meghívott előadók:

Elsősorban osztályfőnöki órák keretében meghívott előadók segítségével felvilágosító ill. megelőző előadásokat szervezünk az egészséges életmódra nevelés érdekében.

1.5.5. Egyéb eszközök

Szabadidős foglalkozások:

Előadói estek, előadások, mozi-, színház- és múzeumlátogatások szervezésével segítjük elő az iskolán kívüli ismeretszerzést.

A közösségfejlesztés érdekében segítjük diákjainkat saját rendezvényeik megszervezésében (pl. osztálykirándulások, klubdélutánok, elsősavatók, farsang stb.) és támogatjuk őket az egyéb közös együttlétet és élményeket biztosító rendezvények (pl. sportrendezvények) szervezett látogatásában.

2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Modern pedagógiai felfogás szerint a személyiségfejlesztés érték közvetítés, amelynek eredményeként a tanulók motívumai, szokásai, életmódja az értékekkel való azonosulás révén belső hajtóerővé, szükségletté válik.

Célunk: a tanulók személyiségének széleskörű fejlesztése a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével.

Fő területei:

- erkölcsi nevelés
- értelmi nevelés
- közösségi nevelés
- érzelmi (emocionális) nevelés
- állampolgári nevelés
- akarati nevelés

- munkára nevelés

Feladataink:

- megfelelő szociális minták, attitűdök, készségek és ismeretek elsajátításnak elősegítése,
- élményszerű, pozitív minták bemutatása történelmi személyiségek, irodalmi hősök magatartási mintáin keresztül,
- az értelmi képességek fejlesztése, az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, az ismeretelsajátítási folyamatban bátrabban építünk tanítványaink aktivitására (önálló gyűjtőmunka, kiselőadás, megfigyelés, kísérlet, keresés a könyvtárban és az Interneten),
- versenyszellem kialakítása és fokozása,
- az önkifejezés gazdag tárházának bemutatása, gyakoroltatása,
- olyan iskolai légkör kialakítása, amely az egyének és csoportok kölcsönös megértését, együttérzését segíti elő,
- olyan magatartási szabályok kialakítása és működtetése, amelyek átláthatók, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvárhatók,
- olyan érzelmi légkör kialakítása és fenntartása az osztályokban, a tantestületben, amelyben a pedagógusok és a tanulók is biztonságban, jól érzik magukat,
- olyan szituációk, helyzetek, előadások, beszélgetések szervezése, mely során a tanulók önismerete fejlődik, felismerhetik adottságaikat, hajlamukat, rátermettségüket,
- a kitartás a szorgalom, a céltudatosság az elkötelezettség kialakítása,
- a munka fontosságának tudatosítása,
- tanórai és tanórán kívüli lehetőségek felkutatása a diákok alkotó tevékenységének elősegítése érdekében,
- a tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése,
- sportolási lehetőségek optimális kihasználása.

3. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka egyrészt a nevelőkés a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett

módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben történő nevelésének megszervezése, irányítása a nevelő-oktató munkánk alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása. *Feladat:* az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése
- A tanulók életkori figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében. *Feladat:* a tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a gyermek heteronóm (a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró) átalakulásától az autonóm (önmagát értékelni és irányítani képes) személyiséggé válásáig.
- Az önkormányzás képességnek kialakítása. *Feladat:* a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréseért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése. *Feladat:* A tanulói közösségeket irányító pedagógusoknak, a közösségek tevékenységét tudatos tervezni és folyamatosan szervezni kell, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása. *Feladat:* a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

3.1.1. Tanítási órák:

A tanulói személyiség fejlesztésnek legfontosabb színtere a hosszabb tanítási – tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra. Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a fiatalokat tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk. A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyet a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő- oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

E feladatok megoldását a tanítási órákon az alábbi tanítási módszerek és szervezeti formák segítik:

- A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkanormákat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél- a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- A szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulók részére egyéni segítséget nyújtunk. Figyelembe vesszük a Szakértői Bizottság ajánlását.

A személyiségfejlesztés kiemelt színtere az osztályfőnöki óra:

A tantestület a megfelelő szervezetek segítségével arra törekszik, hogy hosszú távon a tanulóifjúság problémamegoldó képessége a szükséges szintre növekedjen, hogy a fia-

talok képessé válhassanak egy produktív életstílus kialakítására, és a drogok visszaszűntetésére.

Ezért az osztályfőnöki tanterv kidolgozásánál kiemelt szerepet kapott a sikeres személyiség kialakítása, a hatékony kommunikáció, a jövőkép tematikája.

3.1.2. A nevelési-oktatási célok megvalósítását segítő tanítási órán kívüli tevékenységek

Hagyományőrző tevékenységek:

- Megemlékezések (október 6., a kommunizmus áldozatainak emléknapja, a Holocaust emléknapja)
- Iskolai ünnepek (október 23., március 15., szalagavató, ballagás)
- Egyéb rendezvények (pl. szecskaavató, diáknapiak, stb)

Az egyes tagintézmények hagyományos rendezvényeit, egyéb hagyományőrző tevékenységeit a tagintézmények mellékletként szereplő programja tartalmazza.

Diákönkormányzat:

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselésére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére a tagintézményekben diákönkormányzat működik. A diákönkormányzatok munkáját megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét a tagintézmény igazgatója által megbízott nevelő segíti.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások:

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

Formái:

- Iskolai sportkör:

Az adott iskolai sportkör tagja a tagintézmény minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

- Szakkörök:

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziak, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején a tagintézmény nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója. A szakkör lehet ingyenes, vagy térítési díj ellenében igénybe vehető.

- Versenyek, vetélkedő, bemutatók:

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket a tagintézményekben, valamint a tagintézmények között is évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. Ők az országos, regionális illetve a megyei versenyeken tagintézményenként vehetnek részt és adhatnak számot tudásukról. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

- Tanulmányi kirándulások:

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelő munka elősegítése céljából az osztályok számára tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Támogatjuk a szakmai kiállításon való részvételt is.

- Szabadidős foglalkozások:

A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.) A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók- tanári felügyelet mellett – egyénileg, vagy csoportosan használják.

4. A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEK ENYHÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGEK:

Célunk, hogy tanulóinkat úgy neveljük, hogy a magatartást szabályozó normákat elfogadják, képesek legyenek az osztályközösségbe, az iskola közösségébe beilleszkedni. Találják meg az összhangot az egyéni és közösségi érdekek között. Legyenek képesek tetteik szociális konzekvenciáinak, más személyek problémáinak és érdekeinek figyelembe vételére. Értsék meg a magatartást szabályozó normák érvekkel történő alátámasztását.

Tevékenységek:

- az osztályfőnökök és a szaktanárok egyéni beszélgetések során próbálják meg a diákokkal együtt megkeresni a problémát előidéző okokat,
- minden nehézségekkel küzdő diák esetében egyénre szabott korrekció alkalmazása az osztályfőnök, az ifjúságvédelmi felelős közreműködésével,
- speciális osztályfőnöki órák keretében személyiségfejlesztő módszerek, személyiségfejlesztő programokat alkalmazása, amennyiben szükséges, illetékes szakemberek segítségének igénybe vétele,
- súlyos zavarokkal, problémákkal küzdő diákjainknál orvosok, pszichológusok pszichoterápiás segítségének igénybe vétele,
- állandó kapcsolat tartása a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Nevelési Tanácsadóval.
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- a felzárkóztató foglalkozások, fejlesztő foglalkozások tartása,
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése, szükség esetén családlátogatások.

5. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT AZ ALÁBBI TEVÉKENYSÉGEK SEGÍTIK:

Célunk a valamely területen az átlagosnál jobb képességekkel rendelkező, ezen belül a kiemelkedően tehetséges tanulók felismerése, képességeiknek kibontakoztatása, fejlesztése.

Tevékenységek:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a csoportbontásos oktatás;
- a nem kötelező / választható / tanórán tanulható tantárgyak tanulása;
- a tehetséggondozó foglalkozások;
- az iskolai sportkör;
- a szakkörök;
- versenyek, vetélkedők, bemutatók / szaktárgyi, sport, kulturális stb./;
- a szabadidős foglalkozások / pl. színház- és múzeumlátogatások /;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás segítése,
- kapcsolat a különböző szakmai szervezetekkel, a tehetséges tanulók irányítása, „központi” szakkörökbe, zeneiskolába, sportegyesületekbe stb.

6. AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉRVÉNYESÜLÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Az esélyegyenlőség érvényesülését szolgáló tevékenységünk alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljeskörű érvényesülését. Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl cél az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása, a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása az intézmény minden tevékenysége során:

- a beiratkozásnál, felvételinél,
- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyerekek / tanulók egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a tehetséggondozásban,

- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a hátrányos helyzet leküzdésére irányuló tevékenységben,
- a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel,
- a legmegfelelőbb pedagógusok kiválasztásában az adott csoporthoz.

7. GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMELEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A nevelési és oktatási intézmények gyermek- és ifjúságvédelmi feladatait, a közoktatási intézmények működését szabályozó legfontosabb jogszabályok:

- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 11/1994. (VI.8) MKM rendelet módosításai: 16/1998. (IV.8.) MKM rendelet, 8/2000. (V. 24.) OM-rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről

A gyermekvédelmi törvény azon az elven alapszik, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben kell az államnak és az önkormányzatnak, valamint ezek intézményeinek segítséget nyújtani. Ennek érdekében foglalja össze a törvény a gyermek alapvető jogait és e jogok érvényesülésének garanciáit, illetve a szülői jogokat és kötelességeket.

A törvény megállapítja, hogy a gyermekvédelem olyan tevékenység, amely:

- a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére,
- a veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére,
- a szülői gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányul.

A gyermekvédelmi teendők ellátása az igazgató és az összes pedagógus feladata és kötelessége. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek e munkákat koordinálnia kell.

Feladata:

- a tanulók, szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldására érdekében fordulhatnak;
- a veszélyeztető okok megléte esetén – melyek feltárásában segít az osztályfőnöknek – értesíti a gyermekjóléti szolgálatot;
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.

A fentiek alapján az intézmény gyermekvédelmi tevékenysége a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására és megszüntetésére terjed ki.

A megelőzést a következő tevékenységek szolgálják:

- az intézménynek rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel, a családokkal (szülői értekezlet, fogadóórák, levél),
- segíteni és biztosítani kell a tanulói szervezetek, diákönkormányzatok (DÖK) létrejöttét és működését,
- a szenvedélybetegségek megelőzésére irányuló tevékenység,
- minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges egészséges környezetet, a képességeinek, tehetségének kibontakozását,
- a tanulók jogait tiszteletben kell tartani, egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos helyzetbe nemzeti vagy etnikai hovatartozása, vallása, származása miatt,
- az intézménynek együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal (rendőrség, gyámhatóság, gyámhivatal), szervezetekkel (családsegítő-, gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, ÁNTSZ, Vöröskereszt) és személyekkel (védőnő, orvos).

A feltárásnak a következő területekre kell kiterjedniük:

- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók problémáit (felmérések, tesztek, kapcsolat az osztályfőnökökkel),
- meg kell keresni a problémák okait (egyéni beszélgetések gyerekekkel, szülővel, igazolatlan hiányzások ellenőrzése),
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,

- jelezni kell a problémát a gyermekjóléti szolgálatnak.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának célja, hogy megelőzzük a súlyosabbá válásukat.

Az iskolán belüli segítségnyújtás tevékenységi formái:

- differenciált oktatás és képesség-fejlesztés
- személyes és egyéni tanácsadás a tanulóknak, szülőknek (korrepetálás, fogadóóra, egyéni beszélgetés, szülői értekezlet)
- kedvezményes étkeztetés
- a törvény szerinti egészségügyi szűrővizsgálat
- tanórán kívüli szabadidős programok szervezése
- szabadidő szervező alkalmazása
- a tanulók szociális helyzetének javítása, segélyekre való felterjesztés
- a szülőkkel való együttműködés – szülő értekezlet, szülői munkaközösség, iskolaszék

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége:

- segíti és összehangolja az intézmény pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységét,
- az osztályfőnök jelzései alapján nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és SNI tanulókat,
- rendszeres kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, különös tekintettel a pártfogolt tanulókra (telefon, személyes találkozás, levél útján),
- megjelenik a Családsegítő Központban rendezett koordinációs értekezleteken,
- tájékoztatja a szülőket és a tanulókat arról, hogy problémáikkal az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel, ennek érdekében az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a fontosabb intézmények címét, telefonszámát,
- félévkor év végén a pártfogolt tanulókról értékelést küld a Gyermekjóléti Szolgálatnak,
- az igazolatlan hiányzásokat rendszeresen ellenőrzi és 10. óra után a tanköteles korú tanulók esetében értesíti az illetékes jegyzőt.

8. TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal összhangban az iskola fontos feladata, hogy feltárjuk azokat az okokat, melyek a tanulók tanulási kudarcaihoz vezettek. Biztosítjuk a tanulók számára a felzárkóztatás lehetőségét. Segítséget kell nyújtani abban, hogy a családi háttérből adódó hátrányos helyzet enyhüljön.

Nem megfelelő háttér esetén támogatásban való részesítés:

- tankönyvtámogatás differenciált biztosítása,
- tartós tankönyvek biztosítása,
- kollégiumi elhelyezésben segítségadás,
- felterjesztés önkormányzati támogatásra, segélyezésre,
- a diákétkeztetés biztosítása,
- igény esetén a tanulószoba megszervezése.

Az oktató-nevelő munkában szükséges, hogy:

- ösztönözzünk a korrepetálásra,
- a pályaorientációs oktatással a tanulási kedv fokozása,
- változatos módszerekkel motiválás, sikerélmény biztosítása- segítsünk megfelelő tanulási stratégiák kialakításában,
- a szakma tanulásához szükséges az életkori sajátosságoknak megfelelő tananyag-tartalom összeállítása,
- egyénre szabott tanítási – tanulási folyamat kialakítása

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását az intézmény összetett feladatként kezeli.

9. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

A feladatot az ifjúságvédelmi feladatokkal összhangban kezeljük. Kiemelt fontosságú az osztályfőnökök és az ifjúságvédelmi felelős tevékenysége. A tanév kezdetén különféle felmérések szolgálják az információgyűjtést tanulóinkról. A feltáró munkában minden tanulóról elegendő információ kell, hogy rendelkezésre álljon.

A tevékenység célja, segíteni azokon a tanulókon, akik szociális körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek:

- a családi környezetükből adódóan (csonka családban élő gyermekek, állami gondozott gyerekek, munkanélküli szülők gyermeke, átmenetileg hátrányos helyzetűek)
- iskolai körülményeiket tekintve.

Fontos a megelőzés szerepe, ezért osztályfőnöki órákon kiemelt hangsúlyt kapjanak a megelőzést elősegítő témakörök (a törvény által magadott óraszámban).

Ilyen témakörök például:

- káros szenvedélyek elleni fellépés,
- a család szerepe,
- egészséges életmód.

A fenti témákból tartott osztályfőnöki órák fontos feladata, hogy felkészítsék a gyerekeket arra, hogy önálló életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.

A nevelés nyújtson támogatást – különösen serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol, drog) kialakulásának megelőzésében. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Megkerülhetetlen feladat, hogy a nevelés foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, valamint a szexuális úton terjedő betegségekkel. Az iskola fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az iskola, mint élettér, biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok végrehajtása nem nélkülözheti a szülőkkal való kapcsolattartást (fogadóóra, szülői értekezlet, családlátogatás, iskolaszék). A diákbizottságokat is bevonjuk döntéseink előkészítésébe.

Fontos feladat a felzárkóztatás és a hátrányos helyzet csökkentése.

Például:

- rendszeres korrepetálás, tanulószobai foglalkozások tartása,
- kedvezményes étkeztetés,
- javaslat önkormányzati segítyezésre,
- folyamatos kapcsolattartás az ifjúágvédelmi szervekkel (önkormányzatok, gyámhatóság, családsegítők, rendőrség).

10. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét az egyes tagintézmények szakmai struktúrájának, illetve helyi tantervének és szakmai programjának megfelelően a tagintézmények mellékletként szereplő helyi pedagógiai programja tartalmazza.

11. A SZÜLŐ, TANULÓ, ISKOLAI ÉS KOLLÉGIUMI PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Az iskola és a szülő közötti együttműködési kötelezettség teljesítésénél figyelembe kell venni a titoktartási kötelezettségről szóló törvényi előírásokat. E törvény ismerete minden dolgozónak kötelessége.

Általában elmondható, hogy a tanulókról való gondoskodás, a nevelés és oktatás hatékonyabb és eredményesebb, ha az érintettek együttműködnek.

Az iskola és a tanulók

A tanulók tájékoztatása az iskola életének és működésének őket is érintő területeiről, a tanulói jogokkal és kötelezettségekkel összefüggő kérdésekről alapvető feladat. A TISZK létrejötté ezen a területen új feladatot is jelent, hiszen a tagintézmények tanulóit nem csak saját iskolájukról, hanem az új integrált intézményről a fent említett kérdésekben tájékoztatni kell. Ennek több lehetséges módja lehetséges, amellyel az egyes tagintézmények saját szokásaik és elképzeléseik szerint élhetnek.

Az intézmény, ezen belül a tagintézmény egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról a tanulók tájékoztatást kaphatnak:

- Az iskolai diákönkormányzat vezetőségi ülésén rendszeresen, a diákközgyűlésen évente 1 alkalommal,
- az iskola épületében elhelyezett hirdető táblákon keresztül,
- az osztályfőnökök az osztályfőnöki órákon,
- az Interneten keresztül,
- ahol működik, az iskolarádióon keresztül.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóba vagy írásban egyénileg vagy választott képviselőik útján közölhetik az intézmény, a tagintézmény vezetésével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

Az iskola és a szülők

Az intézmény, illetve tagintézmény egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról a szülők

- a Szülői Szervezetek ülésén,
- az iskolában elhelyezett hirdető táblákon,
- az alkalmanként írásbeli tájékoztatón keresztül;
- az osztályszülői értekezleten

kapnak tájékoztatást.

a tanulók egyéni haladásával kapcsolatos tájékoztatásra az alábbi fórumok szolgálnak:

- a szülői értekezletek,
- fogadó órák,
- nyílt napok,
- írásbeli tájékoztatók,
- elektronikus napló bevezetésével az Interneten keresztül (a lehetőségek függvényében).

A szülői értekezletek és fogadóórák idejét az iskolai munkaterv évenként tartalmazza.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy választott képviselőik útján közölhetik az intézmény, a tagintézmény vezetésével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.

Az iskola és a kollégium

A kollégium - amíg a diák szüleitől távol van - felelősséggel tartozik a gyermek tanulmányi munkájáért, testi épségéért, stb. A kollégium a családra, mint partnerre a nevelésben eddig sem mindig számíthatott, épp ellenkezőleg: gyakran család vagy szülőpótló funkciót tölt be. Bizonyos helyzetekben, egy-egy probléma megoldásában valójában az intézmény, illetve a nevelő rendelkezik megfelelő eszközökkel, kompetenciával, bizalmi tőkével a szakszerű beavatkozás, a segítségnyújtás tekintetében.

A feladatok egyre nehezebbek, összetettebbek. A kollégiumpedagógus fokozott odafigyelése, törődése mellett legalább az iskola és a kollégium szoros együttműködésére van szükség ahhoz, hogy a fiatal a társadalmi elvárásoknak megfelelően teljesítsen, és versenyképes tudással lépjen ki a munkaerőpiacra, vagy üljön be az egyetemi padosorokba.

A Somogyi TISZK Középiskola, Szakiskola és Kollégium Központi Kollégiuma három tagintézmény tanulóinak kollégiumi elhelyezését látja el:

- Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola, Rudnay Gyula Középiskolája és Szakiskolája, Tab;
- Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Nagyváthy János Középiskolája és Szakiskolája, Csurgó;
- Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Középiskolája, Barcs.

Az iskola és a kollégium együttműködésének szinterei:

- osztályfőnöki látogatás a kollégiumban,
- csoportvezető és az osztályfőnök kapcsolattartás, (személyes, telefon, e-mail),
- a programok kölcsönös ismerete, és látogatása,
- közös rendezvények szervezése,
- vezetői megbeszélések,
- elektronikus napló (ahol működik) közös használata (gyors információáramlás),
- közös tájékoztatók és szülői értekezletek szervezése,

- értekezleteken való kölcsönös részvétel,
- az együttműködés tapasztalatait évente összegezni kell, és a megfelelő beavatkozásokat el kell végezni.

A többi tagintézmény esetében a tanulók az intézményhez nem tartozó, önállóan működő kollégiumokban kapnak elhelyezést. A kollégiumok és az egyes tagintézmények közötti kapcsolattartás alapelvei azonban ugyanazok.

A központi kollégium speciálisan kollégiumi nevelésre vonatkozó programját a 9. számú melléklet tartalmazza.

12. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Az Egészségügyi Világszervezet az egészséget a társadalmi és az egyéni teljesítmény felől közelíti meg és hangsúlyozza az egészség dinamikus és pozitív természetét. Az egészséget alapvető emberi jognak, „az élethez szükséges erőforrásnak” tekinti, amely egyben társadalmi befektetés is.

E szélesen értelmezett definíció bizonyos problémákat vethet fel, mivel megnehezíti a gyakorlati prioritások felismerését.

Ezért fontos, hogy az egészségfejlesztésben dolgozó szakemberek az adott helyzethez leginkább igazodó szempontok alapján lássák el feladataikat.

A testi- lelki egészség megteremtésének és megőrzésének szintjei:

- az egyén szintje,
- a családi élet szintje,
- az oktatás és a nevelés régiója (iskola),
- nemzeti- országos- társadalmi – állami szint (Alkotmány),
- országok, népek feletti nemzetközi szervezetek (pl. WHO).

A testi-lelki –szellemi egészség megőrzésének fő feltétele: saját belső természetünk megismerése.

Az egészség megteremtésének és fejlesztésének folyamata az egyéntől indul és az iskola az intézmény, amely tudatosítja ezt a folyamatot.

Napjainkban az egészség-megőrzési tevékenység fő célja, hogy képesség tegye az embereket arra, hogy egyre növekvő kontrollt szerezzenek saját egészségük felett, többet törődjenek egészségükkel és mindenhez rendelkezzenek a szükséges információkkal és lehetőségekkel. Így az egészség megteremtése, fejlesztése és őrzése a mindennapi élet része kell, hogy legyen.

Az egészségmegőrző tevékenység magában foglalja az emberi szervezet működésével és a betegségek megelőzésével, az életvezetéssel kapcsolatos ismeretek bővítését, ezenkívül figyelembe veszi az egyén szociális és gazdasági helyzetét, mentális és fizikai kapacitását valamint a társadalmi környezeti tényezők változását.

Az iskola egészséges életmódra nevelési programja hidat képez a család és a társadalmi intézményrendszer között, és mint másodlagos szocializációs közeg - „nagy hatású mentálhigiénés intézményként”- tartják számon a szakirodalomban.

Az iskola az egészségvédelem egyik legfontosabb színtere:

- minden korosztály hosszú éveken át látogatja az intézményeket,
- a tanulók személyiségfejlődésük, az értékek elsajátítása szempontjából még olyan, fejlődési periódusban vannak, hogy érdemi hatást lehet elérni az életideálok, preferenciák kialakításában,
- az egészségtámogató magatartásmódok kialakulásának folyamatában a szocializáció kitüntetett színtere az iskola,
- az iskola, mint társadalmi intézmény más társadalmi intézményekkel és szervezetekkel állandó kölcsönhatásban létezik,
- így pl. egy egészségfejlesztési programhoz való csatlakozás hatást gyakorol az iskolának a szűkebb és tágabb környezetével való viszonyára, a környezet viselkedésére.

Egészségnevelés általános célja, feladatai

- a testi, pszichikai, szellemi adottságaikban egészséges fiatalok nevelése;
- személyiségfejlődésük, a társadalomba való beilleszkedésük segítése,
- az egészséges életmód, a harmonikus, erkölcsös és konstruktív életvitel szokásrendszerének kiépítése - úgy, hogy ezek számukra értéké váljanak;
- az ehhez szükséges ismeretek, készségek, attitűdök elsajátítása, kialakítása,

- elsődleges megelőzés, az egészségvesztés megakadályozása, a különféle tényezők megszüntetésére való törekvés olyan tevékenységekkel és eszközökkel, amelyek egyrészt az általános egészséget segítik elő, másrészt általuk a specifikus betegségek megelőzhetők,
- intézményünk fő célja, hogy harmonikus (testben és lélekben) jól képzett fiatalok kerüljenek ki az életbe.

Általános fejlesztési követelmények

- A diákoknak legyenek alapvető ismereteik az emberi szervezet működéséről, a testi egészség és a mentálhigiéné összefüggéseiről, az egészséget fenyegető tényezőkről, a betegségek és balesetek megelőzésének módjairól, az egészségkárosító szokások és szenvedélyek kialakulásának megelőzéséről.
- Alakuljon ki a sportoláshoz, a mozgáshoz való pozitív viszonyuk, fejlődjön szabadidő kultúrájuk. A sportoláson keresztül is edzzék akaraterejüket, fejlődjön alkalmazkodóképességük, személyiségük.
- Rendelkezzenek a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához, a kooperációhoz megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával. Legyenek felkészülve az örömteli párkapcsolatra, a családi életre.
- Rendelkezzenek megfelelő énképpel, önismerettel, a kulturális különbségek megértésének képességével. Fejlődjön kritikai érzékük, szociális érzékenységük, illetve képességük, amely embertársaikkal, környezetükkel való sikeres kapcsolatteremtést illetve együttélést tesz lehetővé. (empátia, rugalmasság, alkalmazkodó képesség, személyiség tisztelet stb.)
- Fejlődjön erkölcsi tudatuk, jellemük, ítélőképességük. Legyenek tisztában az emberi magatartást irányító különféle érdekekkel, eszközökkel. Értsék meg az erkölcsi normák, értékek és az ezeken alapuló magatartási szabályok, életvezetési elvek betartásának jelentőségét.

A testi és lelki egészség a helyi tantervekben (és a kerettantervekben)

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít. Az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteltetésére is nevel.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanuló cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítja az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést, ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

A testi –lelki egészség megőrzésére, a fizikai, szellemi képességek megtartására, fejlesztésére számos nevelési és képzési cél, követelmény és feladat fogalmazódott meg a különböző tantárgyakban:

Magyar nyelv- és irodalom:

- együttműködés csoportos beszélgetésben, vitában,
- kommunikáció etikájának alapelvei,
- képesség a saját vélemény megvédése illetve változtatása,
- eltérő vélemény tisztelete,
- önkontroll és szövegjavítás,
- fogékony az igazságra, a megértésre, a pozitív érzelmekre, a szépségre,
- önismeret és kritikai érzék folyamatos fejlesztése,
- a művekben megjelenített erkölcsi kérdések, magatartásformák felismerése, megértése.

Élő idegen nyelv:

- az idegen nyelven való önkifejezés öröme által,
- a bátorság, önbizalom növekedése az idegen nyelven való megszólalásban,
- miénktől eltérő kultúrák, erkölcsi normák megismerésén keresztül más normák szerint élő emberek elfogadása.

Matematika, fizika:

- állítások megítélése,
- szabályszerűségek megfogalmazása,
- összefüggések leírása,
- lényeg kiemelése,
- megoldási menet tervezése, leírása,
- vitakészség fejlődése (érvelés, cáfolás,).

- az élet és a természet értékeinek felismerése, megbecsülése,
- a tudás megbecsülése vele együtt a segítőkészség kialakítása, s a segítség elfogadására való törekvés.

Történelem és társadalomismeret:

- családi és iskolai megbízatások felelős teljesítése,
- a rend és a szabadság összefüggéseinek értése,
- tudatos és kritikus viszony a társakhoz, társadalomhoz a környező világban (anyagi, természeti, szellemi),
- mások és önmaga döntéseinek értékelése, indoklása,
- jelenségek változásainak megítélése,
- többségi és kisebbségi vélemények összehasonlítása, értékelése, a kisebbségi vélemény figyelembevétele.

Biológia, kémia:

- értékelje a természet szépségeit,
- értékelje az egészséget mint értéket,
- igényelje az egészséges életkörülményeket,
- képes legyen fizikai és lelki egészségének, az egészséges környezetnek megőrzésére,
- felelősség a természet jövőjéért, fenntarthatóságáért,
- ismerje az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok (alkohol, nikotin, drog, gyógyszerek) szervezetre gyakorolt hatását,
- ismerje fel az életfolyamatokat, a visszafordíthatatlanságot.

Földünk és környezetünk:

- felelős környezeti magatartás tanúsítása,
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat,
- a legfontosabb információforrásokból szerzett információkat mérlegeljék, tudjanak azokból valós következtetéseket levonni,
- Ismerjék meg a természetvédelem alapvető céljait, nemzeti parkjainkat, természeti értékeinket,

- Ismerjék a környeztkárosodások megelőzésének elveit, főbb módjait illetve a károsodott tájak természetes állapotának visszaállítási lehetőségeit és korlátait.

Ének-zene:

- az élményből fakadó aktív éneklési kedv felkeltése.

Tánc és dráma:

- a kifejezőképesség,
- improvizáció, megfigyelési készség és a hagyományörzés fejlesztése.

Vizuális kultúra:

- a vizuális kommunikáció megértése, saját gondoltok közérthető megjelenítése,
- a hazai, az európai és az Európán kívüli tárgykultúra példáinak megismerésén keresztül mérlegelő és környezettudatos magatartás kialakítása,
- empátia készség fejlesztése közben a kritikai érzék fejlesztése a valóság és a „mese” szétválasztásával,
- erőszak helyett az emberi, érzelmi kapcsolatok létjogosultságát elfogadtatása.

Testnevelés és sport:

- sajátos eszközeivel hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget kiemelt helyen kezelő személyiséggel váljanak,
- erkölcsi, fizikai tulajdonságok (pl. bátorság, kitartás, önbizalom, önfegyelem stb.) erősítése, jellemformálás,
- legyenek képesek önképzésre, önellenőrzésre,
- ismerjék motorikus képességeiket, azok fejlesztésének, fenntartásának módját,
- Igényeljék a mozgásos játék, versengés örömét,
- Becsüljék meg társaik teljesítményét,
- Ismerjék fel a testnevelés és sport egészségügyi, prevenciós értékeit és a rendszeres fizikai aktivitás váljék életmódjuk részévé,
- Speciális gyakorlatokkal biztosítja a könnyített és gyógytestnevelésre kötelezett tanulók deformitásainak, elváltozásaiknak javítását, és ellensúlyozva a különböző elváltozásokból fakadó kisebbségi érzésüket gátlásaikat.

Osztályfőnöki munka:

A tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztése. Gondosan felépített nevelési tartalmakkal ismeretek, készségek, képességek kialakítása.

Osztályfőnöki órákon feldolgozandó témakörök:

- énképünk. milyen a harmonikus személyiség,
- egészségünk védelme,
- a családi élet harmóniája,
- helyünk a társadalomban,
- gyarapítsuk műveltségünket,
- a szabadidő helyes eltöltése,
- munkakultúra,
- környezetkultúra. Az ember és a természet harmonikus kapcsolatáról,
- hazánk és nagyvilág,
- jövőképünk.

Informatika:

- sajátítsa el az önálló tájékozódás, ismeretszerzés alapjait,
- a megszerzett információit.

Pályaorientáció:

- ismerje meg az eredményes pályaválasztás pszichés összetevőit.

Az egészségnevelés ajánlott tartalma, témakörei:

Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés

- az ember fő biológiai, pszichológiai, szociálpszichológiai jellemzői,
- az ember viszonya önmagához, családjához, embertársaihoz (kortárs csoportok, munkatársak stb.) a társadalomhoz, intézményekhez,
- emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség,
- egyén és közösség az iskolai életbe, közösségekbe való beilleszkedés, a közéletben való aktív részvétel,
- kulturált személyközi érintkezés felnőttekkel, tanárokkal és a diáktársakkal minden élethelyzetben,

- normális embertársi, nemek közötti kapcsolatok, magatartásformák alakítása (szolidaritás, barátság, kooperáció),
- a viselkedést, személyközi viszonyokat szabályozó értékek, erkölcs hagyományok, szokások, normák, jog, divat, vallási előírások,
- a társadalmi értékrend: az értékek, normák változó világa,
- saját és mások testi épségének óvása.

A tárgyi környezettel való harmonikus együttélésre nevelés

- kulturált és esztétikus környezeti higiéne biztosítása, fenntartása, a környezet védelme,
- a közvetlen környezet, az iskola különböző létesítményeinek, gyakorlati munkahelynek rendben tartása, óvása, szépítése, a környezeti higiéne fenntartása,
- környezetkímélő magatartás és életmód (környezetbarát anyagok felhasználása, takarékoság stb.).

Betegségek elkerülése, az egészség megóvása

- a tevékenységek, a terhelés harmonikus, kiegyensúlyozott aránya,
- baleseti óvórendszabályok ismerete, balesetek elkerülése,
- közlekedési kultúra,
- helyes magatartás betegség esetén,
- elsősegély-nyújtási ismeretek,
- egészség, korszerű rendszeres táplálkozás,
- rendszeres testmozgás, sport,
- megfelelő személyi higiéne (ápoltság, időjárásnak megfelelő öltözködés stb.).
- helyes napirend, életrend /pihenés-munka kellő aránya, elegendő alvásidő stb./ kialakítása
- egészséget fenyegető környezetkárosító anyagok, környezeti ártalmak.

Mentálhigiéne, krízis prevenció: a lelki egészség megóvása

- önismereti, önkontroll, önbizalom, autonómia, személyiség megőrzése
- pozitív életszemlélet elsajátítása,

- szorongás és stresszoldó technikák; különböző (pozitív és negatív) élmények feldolgozása,
- emberismeret, empátia, alkalmazkodó készség, nyitottság,
- önévelési, problémamegoldó és konfliktuskezelő készség fejlesztése,
- döntési képesség, érzelmi kifejező készség fejlesztése,
- egyéni képességek, lehetőségek és célok összhangja,
- devianciák.

Függőséghez vezető motívumok feltárása ill. szokások megelőzése

- egészségkárosító élvezeti szerek (mérsékelten alkohol, nikotin, kávéfogyasztás),
- serkentők, nyugtatók, drogok,
- szenvedélybetegségek (alkoholizmus, narkománia),
- függőséghez vezető okok feltárása, tudatosítása,
- a függőség egészségkárosító követelményei,
- a konfliktus- és válságkezelés más, lehetséges megoldásai.

Családi életre, társsá, szülővé nevelés

- nemi szerepek barátság, partnerkapcsolatok, szexuális kultúra,
- a család funkciója, jelentősége a szocializációban,
- családtípusok,
- szülői felelősség,
- kapcsolatok és családtagok között, a családi élet szervezése (szerepek, feladatmegosztás),
- konfliktusok, válságok a családban, feloldási lehetőségek.

Szabadidő- kultúra fejlesztése

- elhasznált energiák pótlása,
- szellemi, testi kondíció megőrzése, fejlesztése,
- társas kapcsolatok ápolása, fejlesztése,
- önmegvalósítás, önfejlesztés,
- optimális pszichés állapot kialakítás, fenntartása.

Szabadidős szokások, a szabadidő felhasználása

- a szabadidő eltöltésének káros, haszontalan, ill. hasznos formái,
- a tömegkommunikációs eszközök, a reklám, a média stb. manipulatív szerepe a szabadidős szokások alakításában,
- igényes és igénytelen szórakozás,
- szabadidő tervezés.

A tevékenység keretei, eszközök és módszerek

Tanulók szociokulturális háttérének feltérképezése; a családi körülmények és a tanulók főbb személyiségjegyeinek megismerése, kapcsolataik feltárása.

Eszközök, módszerek:

- kérdőíves felmérés megfigyelés,
- önéletrajz, önjellemzés, mások jellemzése, önismereti teszt,
- szociometriai elemzés /minden 9. osztályban és 11. évfolyamon/.

A tanuló szabadidős szokásainak feltérképezése különös tekintettel az egészséges életmódra, rendszeres mozgásra, sportolásra, az egészséges életmódról vallott felfogásukra, nézeteikre.

Eszközök, módszerek:

- megfigyelés,
- időmérleg vizsgálat.

Fel kell tární milyen értékeket tartanak diákjaink fontosnak, milyen normák, erkölcsi szabályok irányítják döntéseiket, cselekedeteiket.

Eszközök, módszerek:

- értékorientációs vizsgálat kérdőívvel,
- megbeszélés,
- vita,
- egyéni beszélgetés.

Fontos tudnunk, van-e a tanulónak káros szenvedélye szokása: dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer fogyasztás (A titoktartási kötelezettséget szabályozó jogi előírások szerint).

Szülői értekezleteken, fogadóórakon a szülőkkel való közelebbi beszélgetések.

Egyéb eszközök, lehetőségek:

- szakkönyvek,
- videofilmek,
- országos egészségnevelési programokhoz való csatlakozás,
- helyi orvosi előadók meghívása
- védőnői tanácsadás,
- ÁNTSZ preventív csoportja (DOM- KEF)
- rendőrség ifjúságvédelmi csoportja
- mentálhigiénés szakember
- pszichológus

Az egészségmagatartás befolyásolásának lehetőségei:

- táplálkozás minősége, mennyisége,
- a mozgás szerepe, jelentősége, a szervezetre gyakorolt jótékony hatása,
- fizikai állóképesség növelése a különféle betegségekben szenvedőknél gyógytorna lehetőségével,
- szűrővizsgálatokon való részvétel fontossága a megelőzés szempontjából, (fogászat, tüdőszűrés, nőgyógyászati rákszűrés stb.),
- szabadidő hasznos eltöltése.
- személyközi viszonyok karbantartása és ápolása,
- prevenció programok,
- kortárs csoportok segítése a megelőző munkában,
- esélyteremtés a fiatalok számára egy produktív életstílus kialakítására és a káros szenvedélyek visszautasítására,
- segítségnyújtás szenvedélybetegségben szenvedő fiataloknak,
- mentálhigiéné alkalmazása a diákság és a pedagógusok körében,
- pszichológus segítség,
- média.

Mentálhigiéné

Az iskolának a személyiségformálásban betöltendő feladatköre az utóbbi két évtizedben alapvető változáson ment át. A nevelési anyag, az átadandó ismeret megsokszorozódott és az iskolai személyiségformálásnak váratlanul új feladatai születtek, elsősorban a családi nevelés hiányosságait pótló reszocializációs, korrekciós funkció.

Elvárások a pedagógusoktól:

- a személyiségformálásban betöltendő fejlesztő- fejlődési funkció, testi-lelki-szociális egészségnevelés,
- oktató, ismeretátadó funkció,
- a családi szocializáció mulasztásaiból rájuk háruló korrekció (terápiás) funkció,
- prevenció, zavarfelismerő, szűrő diagnosztika,
- a családdal való kapcsolatban a lehetőségeikhez mérten vállalják a családgondozó, családterapeuta funkciót,
- a gyermek személyiségfejlődési, magatartási zavarainak helyrehozó funkciója.

13. KÖRNYEZETI NEVELÉS

Célunk a környezettudatos magatartás és a környezetért felelős életvitel kialakítása. Az Ember a természet része, ugyanakkor társadalmi lény is. Meg kell tanulni a természeti, az épített és társadalmi környezettel való harmonikus együttműködést. Fontos az embert tisztelő szokásrendszer kialakítása, annak érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.

A környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés:

- tartalma kiszélesedett, a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul,
- kiterjed az emberi együttélés, illetve az ember-természet kapcsolat bemutatására és formálására,
- elősegíti a környezeti- és egészség- tudatosság erősödését,

- a pedagógiai gyakorlatban kiterjed a testi-lelki egészségnevelésre, a társas készségek (konfliktuskezelés, döntés, együttműködés) fejlesztésére és a mentálhigiéné nevelésre is,
- iskolai gyakorlatában harmonikusan ötvöződik a környezettudományi és társadalomtudományi ismeretek köre, hiszen csak az ember biológiai és társadalmi természetének sajátosságaira építve történhet az értékrend, az erkölcs és az életviteli szokások formálása.

Környezeti nevelés-tanítási órákon

A környezeti nevelés minden pedagógus, illetve valamennyi tantárgy feladata. („Mind den ugyanarról, tágabb értelemben a környezetről szól”).

A probléma az élet minden területét átszövi, ezért szükséges az összes tantárgyra kiterjedő, összehangolt tanórai környezeti nevelés.

Az egészségnevelési programrészben található a tantárgyakon belül megvalósítandó környezetnevelési témakörök. A tanóra lehetőséget ad arra, hogy a különböző korosztályokban a diákok életkorának ismereteinek megfelelő szinten foglalkozzon a tanár egy témával.

A szennyezések, környezeti ártalmak megismertetése mellett hangsúlyozni kell a megelőzés lehetőségeit, az egyén és közösség felelősségét, annak társadalmi és gazdasági vonatkozásait.

A szaktanár jó ismerője „tudományterületének” így az adott tananyag tanítása során megbeszéli a tanulókkal a környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos kérdéseket.

Osztályfőnöki órákon az osztályfőnök

- szaktárgyi hovatartozása a környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó, általános tájékozottsága, problémafelismerő és feldolgozó képessége segíti a tanulók környezettudatos magatartásának kialakítását,
- nemcsak tiltással, büntetéssel biztosítja osztálya rendjét, tisztaságát, hanem arra törekszik következetes neveléssel, hogy a szép környezet tanulóink belső igényévé váljon,
- a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti (pl. táplálkozási szokások, iskolai büfé kínálata, szükségtelen túlcsomagolás, szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság az iskolában).

Környezeti nevelés tanítási órán kívül

Házirend:

az iskolák épületének, valamint annak közvetlen környezetének (udvar) tisztaságával, rendjével kapcsolatos szabályozás,
a szándékos rongálással kapcsolatos anyagi felelősség szabályozása.

Tanulmányi és szakmai és természetjáró kirándulások:

Lehetőség nyílik hazánk természeti és kulturális értékeinek megismerésére, a társadalomgazdasági és környezeti hatások összefüggéseinek vizsgálatára.

Jeles napok:

Lehetőség szerint bekapcsolódunk az országos illetve a helyi programokba.

14. ÖSSZEGRZÉS

A Somogyi TISZK tagintézményei szakmailag önálló intézmények. Minden tagintézmény helyi tanterve - az általános nevelési elveken túl- az adott tagintézmény helyi sajátosságaiból, meglévő hagyományrendszeréből, a külső és belső igényekből fakadó egyedi nevelési-oktatási célokat és feladatokat is tartalmaz.

A Központi Kollégium feladata, hogy biztosítsa a feltételeket olyan tanulók számára a középiskolai tanulmányok folytatásához, akiknek a tanulásához, a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítésére lakóhelyükön nincs lehetőség, illetve akiknek a tanulásához a megfelelő feltételeket a szülő nem tudja biztosítani.

A kollégium pedagógiai tevékenysége során kiegészíti a családi és iskolai nevelést, egyben szociális ellátást, biztonságot és érzelmi védeltséget nyújt, segítséget ad a sikeres társadalmi beilleszkedéshez, biztosítja a tudáshoz jutás esélyét.

A Somogyi TISZK Középiskola, Szakiskola és Kollégium tagintézményeinek pedagógiai programját, ezen belül a nevelési programokat a mellékletek tartalmazzák.

HELYI TANTERV

Somogyi TISZK Középiskola, Szakiskola és Kollégium alapvetően szakképzést folytató intézmény, ahol azonban a szakközépiskolai és szakiskolai képzés mellett a gimnáziumi oktatás is jelen van.

Az intézmény felvállalja a középfokú szakképzés minden szintjét, illetve folytatunk felsőfokú szakképzést is. Az oktatni kívánt szakmákat a központi programok alapján valósítjuk meg. A központilag kidolgozott programokkal biztosítható, hogy a tanulók átfogó tudást kapjanak és esetleg másik oktatási intézetben is folytathassák tanulmányaikat.

A közoktatási törvény alapján a szakiskolában 9-10., szakközépiskolában a 9-12., illetve 9-13., illetve a gimnáziumban 9-12., illetve 7-12. évfolyamokon az *általános műveltséget megalapozó képzést*, az itt folyó nevelő és oktató munka kötelező és közös követelményeit 1998-tól a NAT határozza meg. A helyi tantervet az iskolák a Nemzeti alaptanterv alapján, az érettségi vizsga vizsgakövetelményeinek figyelembe vételével határozzák meg. Az ebben a szakaszban történő képzés célja és feladata, hogy folytatódjon az általános iskolában megkezdett általános képzés, megalapozódjon az iskolák képzési rendszerének megfelelő szakmacsoportokban a szakképző évfolyamokon való továbbtanulás, illetve hogy felkészítsen szakközépiskolai és gimnáziumi képzések esetén az érettségire, valamint a felsőoktatási intézményekben való továbbtanulásra.

A *szakképző évfolyamok* az iskolai oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő pedagógiai szakaszát jelentik. A képzés időtartamát - ami a legtöbb szakma esetében két év-, az elméleti és gyakorlati órák arányát az Országos Képzési Jegyzék, a tananyagot a szakmai vizsgakövetelményekre és központi programra épített, helyi szakmai program határozza meg. Az iskola pedagógiai programjának meg kell határozni, hogy a szakképző 13. és 14. évfolyamból mennyi időt számítanak be a szakmai előkészítő oktatásban részesült tanulóknak.

Az intézmény és ezen belül minden tagintézmény a saját arculatával, teljes programjával, helyi sajátosságaival, a tanulás szervezésének változatos módjaival biztosítja, hogy diákjai érdeklődésüknek, képességeiknek, eredményeiknek, pályaválasztási

szándékuknak megfelelően tanulhassanak. Hozzájárul a reális énkép és önértékelési mechanizmus kialakulásához és felkészíti a diákokat a felnőtt lét szerepeinek betöltésére. Elősegíti az egészséges életvitel iránt elkötelezett szemlélet és magatartás kialakulását.

Somogyi TISZK Középiskola, Szakiskola és Kollégium *helyi tanterve* tagintézményenként tartalmazza:

- az iskolák képzési szerkezetét,
- az egyes képzések tekintetében évfolyamonként lebontva a közismereti tantárgyak rendszerét, azok óraszámait, az előírt tananyagot és a követelményeket,
- szakközépiskolai képzések esetében a szakmai orientáció és szakmacsoportos alapozó oktatás óraszámait, az előírt tananyagot és a követelményeket,
- szakiskolai képzések esetében a pályaorientáció, gyakorlati oktatás, szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás óraszámait, az előírt tananyagot és a követelményeket,
- a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat, valamint azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeit,
- a szakmai programokat, ezen belül moduláris oktatás esetén az egyes modulok értékelését és minősítését, valamint beszámítását az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe,
- a középszintű érettségi vizsga témaköreit.

A közoktatási törvény 48.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján a helyi tantervünk tartalmazza továbbá:

- az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit, figyelembe véve a tankönyv ingyenes igénybevétele biztosításának kötelezettségét,
- az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételeit,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményeit, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formáját,

- az iskolai írásbeli beszámoltatások formáit, rendjét, korlátait, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepét, súlyát,
- az otthoni (kollégiumi) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátjait,
- a tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket.

Általános elvek:

15. AZ ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Az oktató munka során alkalmazott nyomtatott taneszközök kiválasztására a szaktanárok és a szakmai munkaközösségek jogosultak.

Csak olyan tankönyvek és munkafüzetek használhatók, amelyek szerepelnek a tankönyvjegyzékben. Az ettől eltérő, egyedi eseteket az érintett tagintézmény helyi tanterve tartalmazza.

Alapvető követelmény a helyi tanterv és a taneszköz összhangja.

A taneszközök kiválasztásakor mind pedagógiai, mind szakmai, mind formai kritériumokat figyelembe kell venni.

Előnyben részesítjük az alábbi jellemzőket, ha azok értelmezhetők az adott taneszközre:

- taneszköz családokat,
- munkáltató, tevékenykedtető jellegű,
- feladatokban gazdag,
- egyéni haladást jól szolgáló,
- differenciált tanulást-tanítást támogató
- önálló tanulásra ösztönző, azt lehetővé tevő, tehát a tanulásirányítást jól megvalósítható,
- tanultakat rendszerező és jól strukturált,
- tipográfiaiailag jól szerkesztett (pl. ábrák, kiemelések),
- didaktikailag jól felépített

tankönyveket.

A szülők az osztályfőnökökön keresztül minden tanév szeptember-október hónapjában (az első szülői értekezleten) szóbeli tájékoztatást kapnak arról, hogy az érvényes jogszabály (A tankönyvpiac rendjéről szóló törvény 8.§ (4)) szerint kik jogosultak normatív kedvezményre, azt milyen feltételekkel és formában vehetik igénybe, illetve – amennyiben ennek nyújtására az iskolának lehetősége van – milyen módon igényelhetnek tankönyvtámogatást a normatív kedvezményre nem jogosultak.

A tankönyvfelelősök a tanulói könyvrendelést legalább három héttel megelőzően gondoskodnak a tankönyvtámogatáshoz szükséges igénylőlapok (23/2004. OM rendelet 5 sz. melléklet) sokszorosításáról és a tanulókhöz való eljuttatásáról. (Normatív kedvezmény iránti igénylőlap a következő tanévre)

A További kedvezmény iránti igénylőlapot (az adott tanévben a normatív támogatások kielégítése után esetlegesen megmaradt pénzeszközök felosztására) a tanulók október hónapban kapják meg osztályfőnökük és az ifjúságvédelmi felelős közreműködésével. Normatív tankönyvtámogatás igénylése esetén az igénylőlapok hátoldalán írásbeli tájékoztatást kapnak a szülők az általuk kért támogatás igénybevételének feltételeiről és lehetőségeiről, az igazolás módjáról. Fel kell hívni a szülők figyelmét arra, hogy a közölt adatok valódiságáért illetve az igényjogosultság megszűnésének bejelentéséért a szülő büntetőjogi felelősséget visel, valamint arra, hogy az igénylőlapon közölt határidő elmulasztása jogvesztő.

Az igénylőlapok leadásának és vele együtt a normatív kedvezményre való jogosultság igazolásának határidejét a lapon jól látható módon fel kell tüntetni.

A normatív kedvezményre jogosult tanulók szülei nyilatkoznak arról is, hogy azon tankönyvek esetében, melyeket az iskola csak kölcsönzéssel tud ingyenesen biztosítani, kívánnak-e a kölcsönzés lehetőségével élni.

A normatív kedvezmények iránti igényeket a tankönyvfelelősök összesítik, ennek eredményéről tájékoztatást kap a tantestület, a szülői munkaközösség és a diákönkormányzat.

Az újonnan felvett tanulók felvételi értesítésükkel együtt kapják meg a normatív igénylőlapot az írásbeli tájékoztatással együtt, s az érintetteknek a kitöltött lapokat a beiratkozáskor kell leadniuk.

A további támogatások iránti igényeket az ifjúságvédelmi felelős összesíti. A rendelkezésére álló szociális adatok és az osztályfőnökök véleménye alapján javaslatot

tesz a rendelkezésre álló pénzeszközök szociális alapon történő felosztására. A javaslatot a tantestület hagyja jóvá.

Az iskola az ingyenes tankönyvellátásra jogosultak számára az alábbi elvek alapján biztosítja a tankönyveket:

- lehetőség szerint ingyenesen kapják meg a tanulók a kötelező érettségi tárgyak tankönyveit, a szakmai könyveket illetve a munkafüzeteket,
- kölcsönzési lehetőséget kapnak a tanulók a nem kötelező érettségi tantárgyak tankönyveire illetve az atlaszokra.

16. AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELEI

A meghatározásnál a hatályos közoktatási törvényből kell kiindulni. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltétele az előző évfolyam helyi tantervben rögzített minimumkövetelményeknek való megfelelés.

17. AZ ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK KÖVETELMÉNYET ÉS FORMÁI, A TANULÓ MAGATARTÁSA, SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÉS MINŐSÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI, TOVÁBBÁ A TANULÓ TELJESÍTMÉNYE, MAGATARTÁSA ÉS SZORGALMA ÉRTÉKELÉSÉNEK, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁJA

Tantárgyi teljesítmények értékelése

Tantárgyi teljesítmények értékelése ötfokozatú skálán történik.

A jeles és elégséges osztályzat követelményeit a munkaközösségek közösen dolgozzák ki és határozzák meg a tantervi követelményeket figyelembe véve. Ennek betartása a munkaközösség minden tagjára nézve kötelező. A jó, a közepes osztályzatok követelményeit a pedagógusok önállóan állapítják meg, figyelembe véve a tanulóközösség összetételét. Minden esetben cél az, hogy az értékelés kellőképpen motiváljon, és ösztönzőleg hasson a tanulóra, fejlődését elősegítse.

A tanulók értékelésének módját tanév közben a szaktanár választja meg, de félévenként legalább 3 érdemjegyet kell adnia a tanulónak. Az érdemjegyet indokolni és közölni kell a tanulóval. Az érdemjegy megállapításánál a szaktanár a munkaközösség által meghatározott egységes követelményeket nem hagyhatja figyelmen kívül.

Azon tantárgyaknál, ahol szóbeli vizsgát kötelező tenni, legalább egy szóbeli feleletre kerüljön sor félévente.

Nagyobb témakörök végeztével szóbeli feeleltre, vagy témazáró dolgozatra kerül sor, amelynek érdemjegye a többi jegytől megkülönböztetett színnel kerül a naplóba. A félévi, év végi osztályozásnál nyomatékosabban kell beszámítani ezeket, mint a szóbeli és írásbeli feeleleteket. Ha a tanuló kétesre áll, a témazáró dolgozatok döntik el a jegyét.

Tanév végén a tanár a tanuló osztályzatát önállóan állapítja meg a tanév két félévében adott érdemjegyek alapján.

Azokon a területeken, ahol komplex ismeretek oktatása folyik, és egy-egy témakört más-más tanár oktat, az érdemjegyet a tantárgyi blokkot tanító tanárok közösen állapítják meg.

A szaktanár a tanuló félévi vagy egész évi kimagasló teljesítményét tantárgyi dicsérettel ismerheti el. Az a tanuló, aki egész évben kimagaslóan teljesített valamennyi, illetve majdnem valamennyi tantárgyból, tantestületi dicséretet kaphat.

A tanulók értékelése, az értékelés alapelvei:

- személyre szóló legyen
- fejlesztő, ösztönző jellegű legyen
- ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű
- folyamatosságot biztosítson
- az iskolai követelményrendszerre épüljön
- biztosítsa a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges arányát
- félelemmentes légkörben történjék

Magatartás és szorgalom minősítése:

A magatartás minősítése a következő lehet: példás, jó, változó, rossz.

A szorgalom minősítése a következő lehet: példás, jó, változó, hanyag.

A magatartás és szorgalom minősítésére az osztályfőnök javaslatát az osztályértekezlet elé terjeszti. Javaslatához be kell szereznie az osztályközösség véleményét, kollégista tanuló esetén a kollégiumi csoportvezető véleményét is. Az osztályértekezlet segíti az osztályfőnök tárgyilagos döntését.

A magatartás értékelésekor a következőket kell figyelembe venni:

- példás lehet a magatartása annak a tanulónak, akinek nincs igazolatlan mulasztása, akit a szaktanár, kollégiumi csoportvezető, osztályfőnök írásban nem marasztalt el, illetve az igazgató írásban nem figyelmeztetett,
- jó minősítést az kaphat, akinek igazolatlan hiányzása nem éri el az 5 órát, vagy aki nem részesült „igazgatói intés” büntetésben,
- az kaphat változó minősítést, akinek enyhe (megrovás, szigorú megrovás) hatályos fegyelmi büntetése is van,
- rossz a minősítése annak, akinek hatályos szigorú büntetése van.

A szorgalom értékelésekor a következőket kell figyelembe venni:

- példás lehet a szorgalma annak, aki tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan teljesíti, akinek tanulmányi eredményei összhangban vannak a képességeivel,
- jó a szorgalma annak, aki tanulmányi kötelezettségeit néha nem teljesíti, és egy-két tantárgyból gyengébb az eredménye, mint az képességei alapján elvárható lenne,
- változó lehet a szorgalma annak a tanulónak, aki tanulmányi kötelezettségeit rendszertelenül teljesíti, és eredményei több tantárgyból elmaradnak a képességei alapján elvárhatótól,
- hanyag a szorgalma annak, aki tanulmányi kötelezettségeit elhanyagolja.

18. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI BESZÁMOLTATÁSOK FORMÁJA, RENDJE, KORLÁTAI, A TANULÓK TUDÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSÉBEN BETÖLTÖTT SZEREPE, SÚLYA

A tanév során osztályzattal értékeljük a tanulóink teljesítményét.

Az írásbeli számonkérés lehet

- felelet értékű röpdolgozat,
- témazáró dolgozat.

Szorgalmi feladatok, órai munka értékelése, házi feladat hiánya

Órai írásbeli felelet (röpdolgozat)

A tanárnak lehetősége van arra, hogy felelet értékű röpdolgozatot írasson. A röpdolgozat kidolgozásánál a rendelkezésre álló idő maximum 20 perc lehet. A röpdolgozat

célja, hogy a diákokat rendszeres tanulásra szoktassa, valamint az, hogy a tanár a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb ismeretek elsajátításának szintjéről, és a továbbhaladás lehetőségéről tájékozódhasson.

A röpdolgozatot nem szükséges előre bejelenteni.

Témazáró dolgozat

A témazáró dolgozat a tanulóknak egy nagyobb témakör végére kialakuló tudását méri fel. A tanár törekedjék annyi témazáró dolgozatot írni, ahány nagyobb témát a haladási terv (ütemterv) szerint megtanított.

Mivel ez az ellenőrzési forma a diákoktól alaposabb szintű felkészültséget igényel, a tanár a témazárót nem íratthatja meg váratlanul.

A dolgozat időpontjának kitűzésekor az alábbi előírásokat kell betartania:

- Az osztály egy napon nem írhat kettőnél több dolgozatot.
- A dolgozatírás időpontját a tanár egy héttel korábban köteles a diákokkal közölni.

Az elmaradt dolgozatok pótlása:

Amennyiben a diák betegség illetve egyéb hiányzás miatt nem írta meg a témazáró dolgozatot, akkor azt köteles pótolni a következő feltételek mellett:

- A pótdolgozat azonos hosszúságú és témájú legyen, mint az eredeti volt. A tanár azonos időtartamot biztosítson, mint amit a többi diáknak biztosított a dolgozat megírására.
- Amennyiben a diák hosszabb időn keresztül hiányzott és elmaradása felhalmozódott, úgy a tanár köteles megfelelő időt biztosítani az elmaradtak pótlására.
- Az összefoglaló órát követő egy-két napos hiányzás estén a témazáró bármikor pótolható.

19. AZ OTTHONI (KOLLÉGIUMI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEIT ÉS KORLÁTAI

A házi feladatok feladásának célja az otthoni gyakorlás, a tanórán elhangzott ismeretek felelevenítése és elmélyítése. Ezért az otthoni munka és annak elvégzése (írásbeli és / vagy szóbeli) napi rendszerességet igényel.

Az évközi szünetekre csak szorgalmi feladat, illetve annyi és olyan házi feladat adható, amely általában az egyik óráról a másikra adható.

Alapelvnek tekintjük, hogy a házi feladat mennyisége ne haladja meg a napi 25 perc/tantárgy mértéket.

20. A VIZSGÁK RENDJE

Különbözeti vizsgák

A különbözeti vizsgák célja :

A tanulói jogviszony átvétellel való létesítését tanulmányi követelmények teljesítéséhez kötjük.

Az azonos, vagy magasabb évfolyamra való átvétel esetén a különbözeti vizsgák alapján dönt a tagintézmény-vezető arról, hogy a jelentkező tanuló rendelkezik-e a tanulmányok folytatásához szükséges alapvető tudás-és készségszinttel, valamint megfelelő viselkedéskultúrával.

Az átvételi kérelem

Az átvételi kérelmet a szülők aláírásával és indoklással ellátva az tagintézmény igazgatójához kell benyújtani.

Az eseti kérelmek kapcsán az átvételt, a különbözeti vizsgatárgyakat és azok időpontját, valamint módját az igazgató határozza meg. A különbözeti vizsgákon való megfelelés biztosítja az eltérő tantervű iskolából érkező tanuló felzárkózását.

Osztályozó és javítóvizsgák

Az osztályozó-és javítóvizsga célja

A helyi osztályozó vizsgák a tanév végén, a munkatervben meghatározott időszakban, míg a javítóvizsgák augusztusban a következő tanév kezdete előtt vannak.

Az osztályozó, illetve javítóvizsgák során történik annak megállapítása, hogy a tanuló tudja-e a tantervi követelmények szerinti tananyagot, képes-e tudása gyakorlati alkalmazására, képes-e életkorának megfelelő lényeglátásra és ismereteinek átfogó rendszerezésére.

A vizsgaformák és a tantárgyi követelmények

A közismereti, szakmai tantárgyak esetén a számonkérés szóbeli vizsgából áll, amelyet írásos szintfelmérés előzhet meg.

A készségtantárgyakból a számonkérés szóbeli vizsgából és gyakorlati feladatok megoldásából áll.

Az írásbeli(k) értékelése során az egységes javításhoz a tantárgy szakmai munkaközösség vezetője által adott útmutató felhasználása kötelező.

Az írásbeli minősítését a szóbeli vizsga előtt nyilvánosságra kell hozni. Az elégtelen írásbeli a szóbeli vizsgán javítható.

Az osztályozó- és javítóvizsgára bocsátás okai, feltételei:

Osztályozó vizsga: az oktatási miniszter 8/2000. (V. 24.) OM rendelete alapján, ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a 250 órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

Ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható tanulmányit évfolyamisméltéssel folytathatja.

A tanuló a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig az osztályozó vizsga engedélyezésének megadását követő 3 napon belül jelentheti be, hogy év végi osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.

Az iskola igazgatója 5 napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

Javítóvizsga: ha a tanuló a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha az elégtelen osztályzatok száma meghaladja a kettőt, a tanuló a nevelőtestület engedélyével tehet javítóvizsgát.

A tanuló a bizonyítvány átvételét követő 15 napon belül írásban kérheti, hogy független vizsgabizottság előtt tehesse javítóvizsgát..

Az iskola igazgatója 7 napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek.

A tanuló a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig az osztályozó vizsga engedélyezésének megadását követő 3 napon belül jelentheti be, hogy év végi

osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.

Az iskola igazgatója 5 napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát az OKÉV által kijelölt intézmény szervezi.

21. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

Az általános fizikai teherbíró képességek mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

Az egyes tagintézményekben alkalmazott módszereket a mellékletben található pedagógiai programok tartalmazzák.

22. KULCSKOMPETENCIÁK

A helyi tantervünkben tantárgyanként és műveltségterületenként megjelenítjük a NAT 2007 új, szám szerint 9 kulcskompetenciáját:

- kommunikáció anyanyelven,
- kommunikáció idegen nyelven,
- matematikai,
- természettudományos,
- digitális,
- tanulni tanulási,
- szociális,
- vállalkozói kompetencia,
- kulturális kifejezőképesség

és 7 kiemelt fejlesztési területét:

- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra,
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés,
- Állampolgári és jogi ismeretek,
- Tanulni tanulás képessége,
- Oktatásszervezési kérdések,
- Társadalmi befogadással kapcsolatos elemek,
- Gazdasági ismeretek.

Az elsajátítandó ismeretek meghatározása mindig könnyebb, mint megtalálni azokat a módszereket, amelyek növelik az elsajátítás hatékonyságát. Különösen fontos keresni azt az utat, amely a gyermekek számára könnyebbé teszi az ismeretsajátítást, ugyanakkor segíti a szocializálódásukat.

A mai társadalmi viszonyok között erőteljesen megnőtt a tudás társadalmi súlya. A fiatalok életpályájának sikeressége azon alapszik, hogy mennyire képesek az iskolában olyan tudással és kompetenciákkal felvértezni magukat, amelyek birtokában képessé válnak a társadalom és a piacgazdaság jelen és jövőbeli igényeinek megfelelni, azokhoz folyamatosan alkalmazkodni.

Az az ismeretanyag, amit a tanulók az oktatás folyamatában el tudnak sajátítani, csak igen kis hányadát jelenti annak az információmennyiségnek, amelyet az egyetemes emberi ismeretek összességének tekinthetünk. Az információrobbanással még inkább igaz ez az állítás. Éppen ezért, a rohamosan bővülő és változó tudományos eredmények miatt szükséges az ismeretszerzés módjának megváltoztatása.

A Nemzeti Alaptanterv, mint központi tartalmi szabályozás alapján az iskolai tanterv szerves részévé tesszük a tanulási technikák, módszerek megtanítását.

A hagyományos oktatási forma az ismeretek megtanulását, a tanulók által készen kapott, mechanikusan elsajátított ismereteket helyezi előtérbe, s a gondolkodás, ítéletalkotás készségeinek fejlesztésére kevés lehetőséget teremt. Ebben az esetben a tanulók tudását a memorizált ismeretek mennyisége jelzi.

A meglévő ismeretek tevékeny felhasználásával megszerezhető tudás elsajátításához azonban olyan gondolkodási képességek szükségesek, mint a problémamegoldó-

gondolkodás, a kritikai gondolkodás, a logikus gondolkodás, analízálás, szintetizálás. E képességek fejlesztése a megszokottól eltérő tanítási-tanulási folyamatot kíván.

Általános fejlesztési alapelveink

- **Gyermekközpontúság**

Tantervi fejlesztéseink elsősorban a gyerekek fejlődésének érdekét szolgálják, így minden tevékenységet annak rendelünk alá, azt vesszük figyelembe, hogy azok miként hatnak a tanulókra (s nem azt, hogy melyik egyszerűbb, kényelmesebb és olcsóbb).

- **Gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás**

A programban prioritást kap az a szemlélet, hogy a tanulók a tanulási folyamat során minél önállóbban és a lehetőségek szerint a valós környezetben szerezzék meg a mindennapi életben, a közvetlen természeti és társadalmi környezetben megismerhető tudáselemeket. A hasznosítható, folyton változó társadalmi környezet igényeinek megfelelő ismereteket kell a műveltségi területnek közvetítenie, az azzal kapcsolatos tudást kell átadnia

- **A tudás- és a képességfejlesztés helyes arányának megtalálása**

Képességet fejleszteni ismeretek nélkül nem lehet, ezért a műveltségterületi fejlesztésben mindkettőnek megfelelő teret kell biztosítani. Mivel azonban a tudásfejlesztésnek nagyobb hagyományai vannak, módszertana kidolgozottabb.

A képességfejlesztésre is kiemelt figyelmet kell fordítani. A tantervi programok, modulok kidolgozásakor arra törekszünk, hogy a képességfejlesztési módszereket a hozzájuk kapcsolódó tartalmi lehetőségekkel együtt alkalmazzuk.

- **Képesség- és személyiségfejlesztés**

A programfejlesztés során az értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kezeljük a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket: a szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztését, a társadalmi érzékenységet, a nyitott, befogadó és empátiás személyiség kialakítását, a társas aktivitást.

- Új típusú tanári attitűd

Olyan tanulási programokat vezetünk be és dolgozunk ki, amelyek nem előadó tanárt igényelnek, hanem a tanulási folyamatot irányító, segítő, támogató és innovatív pedagógust.

- Tevékenységközpontú tanítási-tanulási gyakorlat megvalósítása

Olyan tanulási programokat dolgozunk ki, amelyek során - az életkori sajátosságoknak megfelelő szinten - élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szereznek, maguk fedezik fel a környezeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, azokból következtetéseket vonnak le, korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazzák.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a tanulók megfogalmazzák egyéni és csoportosan kialakított véleményeiket, azokat meg tudják vitatni, érvekkel alátámasztani és meg tudják védeni.

- Differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség

Differenciált tanulásszervezési módszercsomagokat alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik a tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekeltségének megfelelő fejlesztést.

Alkalmazzuk a heterogén összetételű csoportok együttes kezelésének módszereit. Ugyanakkor igyekszünk elérni, hogy a tanulóknál kialakuljon az igény arra, hogy - egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével - egész életük során képezzék magukat, bővítsék (földrajzi-környezeti) ismereteiket.

- Fokozatosság és folyamatosság

Előnyben részesítjük azokat a programokat, modulrendszereket, amelyek egymásra épülnek, amelyek a folyamatosságot, a folytonosságot teremtik meg. Számolnak a tanulók különböző ütemű képességfejlődésével, az egyes képesség- és kompetenciaterületek éveken át tartó fejlődési folyamatával.

- Valóságos tanulási környezet

Az ismeretszerzés a hagyományosnál nagyobb mértékben épül a valóságra, annak közvetlen és közvetett megtapasztalására, megfigyelésére és vizsgálatára.

A tanulás hozzásegíti a tanulókat ahhoz, hogy kedvező kapcsolatuk alakuljon ki a környezettel. A tartalmakat és a megközelítéseket úgy választjuk meg, hogy a tanulási helyzeteket a terepmunkán keresztül tapasztalják meg.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Az oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban.

Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát.

A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: pl. a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképeség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

- **Anyanyelvi kommunikáció**

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek stb. során.

A szókincs, a funkcionális nyelvtan vagy az egyes nyelvi funkciók biztos ismerete az anyanyelvi kommunikáció feltétele. Ez az ismeretanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusait, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorát.

Az anyanyelvi kompetencia feltételezi, hogy a tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy szóban és írásban kommunikálni tud a legkülönbözőbb helyzetekben. A kommunikációs folyamatot figyelemmel kíséri, a célnak és a helyzetnek megfelelően alakítani tudja. Képes érveit a helyzetnek megfelelően kifejezni, meggyőzően tolmácsolni.

Folyamatos feladat a szókincs gyarapítása, a szavak jelentésének megismerése, hisz az anyanyelvi kommunikáció egyik feltétele a megfelelő szókincs ismerete. Rendelkeznie kell a tanulónak azzal a képességgel is, hogy figyeljen a címzetre és a kommunikációs helyzetre.

A pozitív attitűd magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét, mások megismerésének az igényét.

A tanuló a társaival együttműködő, kooperatív tevékenységformákban olyan képességekre is szert tesz, amelyeket majd a munkája során is hasznosíthat.

A kompetenciák egymásba fonódnak, az egyik kompetenciaterülethez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Ez különösen érvényes az anyanyelvi kommunikációra. A kezdeményezőképeség és vállalkozói, valamint a matematikai kompetencia magában foglalja az anyanyelvi kommunikáció képességét is.

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának eredménye, amely kapcsolódik az egyén megismerő képességének fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, a funkcionális nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók biztos ismerete. A szókincs intenzív fejlesztése minden műveltségi területen cél.

A nyelvtani ismeretek elsajátítását konvencionális alapokra helyeztük, azaz a szemben álló nyelvészeti nézetek közül a konvencionálist helyeztük előtérbe, mivel úgy gondoljuk, az általános iskola alapozó és fejlesztő szakasza nem alkalmas szintér nyelvészeti viták lefolytatására. Ugyanakkor el akartuk kerülni azt, hogy a tanulók nyelvi dogmákban gondolkodjanak. A hipotézisek alkotását segítjük, ha rámutatunk arra, bizonyos kérdésekben a nyelvészek is ütköztetik álláspontjukat. Ezzel felhívjuk a figyelmet a nyelv állandó változására, a nyelvészeti kutatások fontosságára.

A kompetenciák részben fedik egymást, egymásba fonódnak: az egyik területhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Ez fokozottan érvényes az anyanyelvi kommunikációra. A kezdeményezőképeség és vállalkozói, valamint a matematikai kompetencia magában foglalja az anyanyelvi kommunikáció képességét

is. Például a tervekészítés feltételezi az információk megértését, az írásbeli szövegalkotást. Ugyanez vonatkozik a matematikai utasítások megértésére, a válaszok megfogalmazására. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciája már nevében utal az anyanyelvi kompetenciával való szoros kapcsolatára: az esztétikai minőség tisztelete, mások véleményének elfogadása, az élmények és érzések kreatív kifejezése .

- Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint pl. a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Az idegennyelv-tanulás hatékonyságának növelése érdekében szükség van az iskolában folyó idegennyelv-tanítási gyakorlat megújítására. A modernizációt kompetencia alapú nyelvtanítási programok kidolgozásával és fokozatos bevezetésével kívánjuk megvalósítani. Ez a kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztését jelenti. Ennek érdekében olyan oktatási programcsomagokat dolgoztunk ki, amelyek figyelembe veszik a tanulók életkori sajátosságait, érdeklődését és ismereteit; témakörök, beszédszándékok és szituációk köré szerveződnek; és lehetővé teszik, hogy a tanulók értelmes cselekvések során, kommunikatív feladatok végrehajtása közben sajátítsák el az idegen nyelvet.

A tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és folyamatos fejlesztése során három szempontot kell figyelembe venni: egyrészt a tanulók és a társadalom szükségleteit; másrészt azokat a tanulók által elvégzendő feladatokat, amelyek e szükségletek kielégítéséhez elengedhetetlenek; harmadrészt pedig a feladatok elvégzéséhez szükséges, kialakítandó, fejlesztendő kompetenciákat.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztésére irányuló programok az általános és középiskolai korosztálynak és nyelvtanáraiknak szólnak. A sikeres nyelvta-

nulás egyik alapvető feltétele a nyelvileg és módszertanilag is jól képzett, motivált nyelvtanár. A fejlesztés során így kiemelkedő szerepet kap a tanártovábbképzés, valamint a programmegvalósítás mentorálása, szakértése és a támogatói rendszer kiépítése. Fontos, hogy az iskolákban – településtől és iskolatípustól függetlenül – egyforma arányban legyenek jól képzett szaktanárok, mert csakis így biztosítható az esélyegyenlőség.

Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztésére használt tananyagok legfőbb célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának, ezen belül elsősorban a tanulók beszédképességének fejlesztése. Kiemelt hangsúlyt kap a beszédképesség és a szövegértés fejlesztése egyrészt autentikus anyagokon, másrészt a tanulók számára értelmes és motiváló tevékenységeken keresztül.

- **Matematikai kompetencia**

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok, /táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

A matematika műveltségterületének teljes egészét lefedik. Olyan tananyagszervezési-módszertani megoldásokat alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanulókat bevonjuk a tudás- és készség-sajátítási folyamatába. Átalakul a matematikatanítás egész folyamata. Erős hangsúlyt kap a tevékenység-központú módszertan. A játék és az eszközhasználat, a megfelelő tanulási környezet kialakítása, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása dominálja a folyamatokat. Megteremtődik a lehetőség arra, hogy a tanulók saját tanulási tevékenységüket felidézzék, reflektáljanak rá. A matematikatanulás alapja a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A jó munkakörnyezet egyik feltétele a tévedés és a vita szabadságának biztosítása.

- **Természettudományos kompetencia**

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezaj-

ló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket.

A természettudományos nevelés eredményeként kialakul a gyerekekben az általános, az élet hétköznapi folyamataiban, az állampolgári léttel összefüggő döntésekben használható tudás. A három hagyományos természettudományi részműveltség-terület tanítása az iskolában együttműködésben kell, hogy történjék. Fontos, hogy a természetről formált kép egységes legyen, attól függetlenül, hogy a tanítás a helyi tantervekben rögzítetten diszciplináris, integrált, vagy komplex tantárgyakban szerveződik.

A fizikai művelésztartalmak feldolgozása keretében elsődlegesen azokkal a mechanikai, termodinamikai, elektromágneses, fénytani és atomfizikai, anyagszerkezeti jelenségekkel és összefüggésekkel, törvényekkel ismerkednek meg a tanulók, amelyek megalapozzák a korszerű fizikai világgépet, és segítik a többi természettudományos tantárgy tanítását, tanulását.

A kémiai művelésztartalmak elsajátítása során a legtöbbet használt természetes és mesterségesen előállított anyagok legfontosabb tulajdonságait, átalakulásait és felhasználásuk módját ismerhetjük meg. Figyelmet fordítunk a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésének alapelveire is. A megfelelően megválasztott kémiai művelésztartalmak tanítása és tanulása hozzájárulhat a környezetünkkel kapcsolatos felelős magatartás kialakulásához.

A biológiai és egészségtani művelésztartalmak tanulmányozásával a tanulók megismerik az élet sajátosságait, az élő és élettelen természet szoros kapcsolatát, az élővilág egységét, fejlődését és rendszerszerű „működését”, az élőlények állandóságát és változékonyságát.

Ezek az ismeretek a természet szeretetére, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív környezetvédelemre nevelhetnek. Az e területen megszerzett műveltség fontos eszköze lehet annak a törekvésnek, melynek hatására a tanulók tudatosan törekednek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására.

- Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy az informatika mára nemcsak „betolakszik” a családok életébe, szűkítve a hagyományosnak tekintett kommunikációs lehetőségeket, hanem egyre inkább átveszi a családok, a tradicionális közösségek és az iskola szerepét a társadalmi szocializációban. Az internet eligazít, mintát ad, divatot diktál, információkat szolgáltat és szórakoztat; megkerülhetetlen szocializációs tényező, amely egyszerre mutathat az egyénnek utat és tévutat. Az internettől való függés kiszolgáltatottságot jelent, ám ugyanakkor az általa kínált lehetőségek kihasználása minden korábnál nagyobb szabadságot biztosít.

A helyes értelmezés alapjainak elsajátítása, a modern tömegkommunikáció nyújtotta lehetőségek kihasználása segítséget nyújthat a szociális és kulturális hátrányok ledolgozásában, az esélyek kiegyenlítésében. A térben és időben korlátozhatatlan kommunikáció és csatornáinak sokrétűsége az információk hatalmas tárházát nyitja meg előttünk, amelynek révén a tudás és a műveltség sokkal könnyebben elérhetővé válik, mint bármikor korábban.

A tantárgy a gyerekek világának „kitágításával” elültetheti bennük a kulturális sokféleség tiszteletben tartását, a különböző tradíciók, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció és párbeszéd iránti érdeklődést. A megfelelő információk kiválasztása, illetve az egyéni és csoportos feladatok kreatív kijelölése megalapozhatja a gyerekek állampolgári és normatudatát, toleranciáját és empátiáját az elesettek iránt.

Lehetőség nyílik számos, a demokráciákat és a plurális, sokrétegű társadalmakat jellemző probléma megvitatására és kreatív feldolgozására. Így szóba kerülhet például a tudományos és technológiai fejlődés hatása az egyénre, illetve annak szűkebb és tágabb közösségére, a fenntartható fejlődés és a környezettudatos élet kérdése, valamint a világban tapasztalható, mindenkire hatással lévő folyamatokért viselt egyéni és közösségi felelősség ügye.

Mindezzel hozzájárulhat ahhoz, hogy majdan a társadalomnak minél több olyan tagja legyen, aki önállóan és felelősen tud dönteni, aki képes élni a számára is biztosított „adóí és vevői” szabadsággal, képes a társadalomba beilleszkedni, a közjóért tenni, a közügyekben aktívan részt venni, vagyis fejlett szociális és állampolgári kompetenciával bír.

- A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy a tanuló képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az in-

formációval való hatékony gazdálkodást is. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.

A hatékony, önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Tantárgyi gyűjtőmunka, az adatok elrendezése, a gyűjtött anyag felhasználása pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban. Hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával. A források azonosítása. A modern technológián alapuló információhordozók megismerése. Az információk minőségének felismerése, értékelése, kritikája.

Az alapképesség elsajátításához szükséges információk megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikáinak (lényegkiemelés, tömörítés, vázlatírás, szövegkiegészítés stb.) megismerése és gyakorlása.

Egy téma önálló vagy csoportos feldolgozása: problémafelvetés, forrásválasztás és feldolgozás segítséggel. Beszámoló készítése szóban vagy írásban, hivatkozás a forrásra az idézés megfelelő módjával.

Különböző tanulási stratégiák és módszerek megismerése. Egyéni tanulási stratégiák és technikák megválasztásának szempontjai.

Minden nevelő számára cél, egyszersmind feladat is a tanulás tanítása. Olyan fiatalokat kell oktatni és nevelni, akik sikeres tanulási stratégiákkal rendelkeznek, és képesek kreatívan és kritikusan felhasználni az információs társadalom technológiai adta lehetőségeket és eszközöket. Ezáltal lehetővé válik számukra az élethosszig tartó tanulás képességének elsajátítása.

Tantervünkben hangsúlyos szerepet kap a tanulóközpontú tanulás-szervezés. A változatos tevékenységformákban folyó feladatvégzéssel az ismeretszerzésen és a képességek fejlesztésén kívül az is a célunk, hogy a tanulók elsajátítsák a társas együttműködésben való részvételt. Ezáltal fejlődik konstruktív magatartásuk, szociális kompetenciájuk is. A tanulás tanítása természetesen az oktatás egész folyamatának kiemelkedő feladata. A cél az, hogy a gyerekek tanulják meg, hogy miként tudják használni az együtt tanulás módszereit, ha nincs közvetlen pedagógusirányítás, vagyis hogyan alkalmazhatják a kooperatív munkaformákat házi feladatok megoldásánál, tanórán kívüli tanulás során, vagy ha csak egyszerűen az életben úgy adódik, hogy valamire fel kell készülniük, vagy meg kell oldaniuk valamilyen problémát, ami ismeretszerzést igényel.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és életszerű tartalommal ruházza fel azokat. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését.

- Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá, ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani.

Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

A magyar múlt személyi, nyelvi, tárgyi értékei, szokásrendszere oly nagyok és szerteágazóak, hogy azokat elsovasztani, veszni hagyni nem lehet. Kiemelt feladatunk, hogy a tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk legjelentősebb értékeit. Ennek érdekében tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és a velünk együtt élő más népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.

Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. Alapvető nevelési célnak tartjuk, hogy a tanulók a társadalmi és természeti környezet szűrőjén át

alapozzák meg a nemzettudatukat, nemzeti önismeretüket, végeredményben pedig a hazaszeretetüket. Ismerjék meg és tiszteljék a hazánkban és környezetünkben élő más népek kultúráját, eredményeit! Ösztönözzük fiataljainkat a szűkebb és tágabb környezet történelmi és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására! Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre!

- Életpálya-építési kompetenciaterület

Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztésének célja, hogy a közoktatásból kikerülő tanulók tisztában legyenek saját képességeikkel, meg tudják fogalmazni a jövőjükkel kapcsolatos elképzeléseiket, és ezek alapján képesek legyenek megtervezni és felépíteni majdani életpályájukat. Mindezeket figyelembe véve fő feladatunk tanulóink felkészítése arra, hogy életpálya-elképzeléseiket a valóságos, egyben változó helyzetekhez tudják igazítani, képesek legyenek terveiket felülvizsgálni és módosítani, erőforrásaik átcsoportosításával a krízishelyzeteket elkerülni.

Az énkép és önismeret fejlesztésében fontos kihasználni azt az érzékenységet, amely az alapvető erkölcsi normák iránti fogékonyságból adódik. A tanulók ebben az életkorban, személyes életükben, sorsuk alakulásában már sokféle tapasztalattal rendelkeznek. A pedagógus felelőssége és lehetősége a reális önismeret továbbfejlesztése, értékeinek folyamatos tudatosítása, a környezettel való harmonikus viszony formálása. Az önmegismerés és önkontroll, a feladatokkal vállalt felelősség magatartást irányító tevékenység. A kiskamaszok énképe a róluk alkotott vélemények ellenére, az önmagukkal szemben támasztott követelmények, elvárások hatására formálódik. Arról kell gondoskodni, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésükben.

Hon –és népismeretben kitüntetett szerepe van a sajátélményű tanulásnak az alsóbb évfolyamokon. A felsős évfolyamokon fokozatosan előtérbe kerül az önálló tanulás, a történelmi változások figyelemmel kísérése, az egyéni vélemények megfogalmazása, a vita, a demokratikus polgári lét magatartásformáinak kialakítása.

A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, az elemi szintű jogismeret, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság, a környezetért érzett felelősség, más kultúrák megismerése és elfogadása, a humánus, értékeket védő magatartás fejlesztése, a demokratikus intézményrendszer használatához szükséges ismeretek és képességek kialakítása. Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakó-

hely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről.

Az aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési feladat, a civil életben fontos polgári lét alapjait segíti megteremteni. A társadalmi együttélés közös szabályait, követelményeit tudatosítja tanulóinkban. Ismeretek, képességek és megfelelő beállítódás szükséges ehhez. Az 5–8. évfolyamon az aktív állampolgársághoz szükséges részképességek fejlesztésére kell gondolni. Ilyenek: A konfliktuskezelés képessége, az együttműködés képessége, az iskolai élet demokratikus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalás, közéleti szerep gyakorlása.

Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. A megszerzett ismeretek alapján segíteni kell, hogy a tanulók tudatos szemléletűvé és a gyakorlatban előhívható magatartási mintává váljon a környezet és a természet védelme, az egyéni életük biztonságát is szem előtt tartva. A legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, s a hozzájuk vezető utak megmutatása mellett, be kell mutatni az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket. Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret hozzájárul, hogy a tanulók érdeklődésüknek megfelelő területen ismerkedjenek adott pályákkal. A pályaaorientáció tanórai és tanórán kívüli tevékenységek összehangolásával, tudatos szervezésével valósulhat meg eredményesen.

- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgató lehetőségek megragadására.

A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a jövőkkel okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető el sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság.

Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé.

A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt.

A gazdasági nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéssel járó kockázatot, hasznot vagy költséget. Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy egyensúlyt találjanak a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is, amely számára komoly veszélyt jelenthet a pénzügyek megingása. Ezért is fontos, hogy az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítsunk a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos kérdésekre, és a személyiségnevelés fontos részének tekintsük az okos gazdálkodás képességének a kialakítását.

- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést. Az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvén. A média segítségével is megismerve az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót és a mozgóképet.

Az iskolai művészeti nevelés célja, hogy megszilárdítsa az esztétikai-művészeti alapműveltséget, segítse kialakítani az igényt a tanulóknál arra, hogy egyéni képességeik, lehetőségeik figyelembevételével egész életük során képezzék magukat, bővítsék műveltségterületi és kulturális ismereteiket.

A művészeti tanítás feladata a magyar népzene, mint a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése, valamint a zenei és esztétikai értékek közvetítése, a tanulók érték-szemléletének, hagyományörző magatartásának formálása, a befogadó és reprodukáló képesség fejlesztése. Ennek érdekében szükséges a korábban megszerzett művészeti készségek, képességek, ismeretek összegzése, valamint az életkori sajátosságokból adódóan fejlettebb szintre emelése.

Az esztétikai-művészeti nevelésnek hozzá kell járulnia az esztétikus művészeti világkép kialakításához. Érvényesülnie kell az érzelmi és értelmi vonatkozású hatása, jellemformáló ereje és szerepe. Az érzelmi, értelmi képességek fejlesztése mellett kiemelt fontosságúként kell kezelni a tanulói személyiség egészének fejlődését szolgáló tevékenységterületeket, a különféle műveltségterületekkel történő kapcsolódások keresését.

Fejleszteni kell nem csak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségeket is.

Kiemelten fontos az esztétikai ízlés formálása, a helyes ítélőképesség fejlesztése, mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását és a kritikai képesség kialakítását.

Élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szerezhetnek, maguk fedezhetik fel a művészeti elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, amelyekből következtetéseket vonhatnak le, így korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazni tudják.

23. MINŐSÉGIRÁNYÍTÁSI ALAPELVEK: MINŐSÉGRE TÖREKVÉS A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁNKBAN

- A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése, a hátrányos helyzetű, vagy gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása érdekében. Kiemelt szerep jut ebben a folyamatban a kompetencia alapú oktatásnak. (Továbbképzések, szakmai anyagok beszerzése módszertani és tudományos továbbképzési terv elkészítése révén.)
- A tanulók képességeinek fejlesztése: állandó mérések, a kompetenciák fejlesztése, a szülőkkel, szakmai szervezetekkel való szorosabb együttműködés segítségével.
- A már kialakult partnerkapcsolatok továbbfejlesztése, különösen a szülőkkel és a szakszolgálatokkal, kollégiumokkal.
- Az intézményi értékelési kultúra teljes körű kialakítása és működtetése, illetve annak folyamatos továbbfejlesztése. (Intézményi önértékelési rendszer)
- A partnerközpontú működés bevezetése után a rendszer fenntartása, és állandó fejlesztése. (A PDCA/SDCA rendszer alapján.)
- A rendszerszemlélet fenntartása, az intézményi folyamatok szabályozottsága illetve annak folyamatos működtetése: stratégiai tervezés, munkatervi tervezés, intéz-

ményi (irányított) önértékelés, külső és belső mérések, vizsgarendszer szabályozottsága.

- Az iskola, lehetőségeihez és a tanulók képességeihez mérten készítsen fel a továbbtanulásra.

MELLÉKLETEK

A pedagógiai program mellékletét képezik az alábbi dokumentumok:

1. számú melléklet

Somogyi TISZK Baross Gábor Közép- és Szakiskola, Siófok helyi tanterve

2. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola, Rudnay Gyula Középiskolája és Szakiskolája, Tab helyi tanterve

3. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Nagyváthy János Középiskolája és Szakiskolája, Csurgó helyi tanterve

4. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola, Mathiász János Középiskolája és Szakiskolája, Balatonboglár helyi tanterve

5. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Krúdy Gyula Szakközépiskolája és Szakiskolája, Siófok helyi tanterve

6. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Középiskolája, Barcs pedagógiai programja

7. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Bacsák György Szakképző Iskolája, Fonyód helyi tanterve

8. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Nagyatádi Szakképző Iskolája, Nagyatád helyi tanterve

9. számú melléklet

Somogyi TISZK Közép- és Szakiskola Központi Kollégiuma, Barcs kollégiumi pedagógiai programja.

ZÁRADÉK

A Somogyi Térségi Integrált Szakképző Központ Középiskola, Szakiskola és Kollégium
Pedagógiai programját készítette: Szamosi Lóránt főigazgató.

Siófok, 2008. augusztus 21.

Szamosi Lóránt
főigazgató